

Møte tirsdag den 14. januar 2014 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 35):

1. Interpellasjon fra representanten Svein Roald Hansen til næringsministeren:

«Gjennom EFTA har Norge 26 frihandelsavtaler med 36 partnere. Det forhandles med flere land om nye avtaler. EFTA vurderer også å åpne forhandlinger med land i Afrika, som Angola og Nigeria. Hovedstrategi for EFTA er å skygge EU for å sikre norsk næringsliv samme markedsadgang som konkurrentene i EU-landene. Samtidig søker EU en bredere tilnærming i sine avtaler. Med USA forhandles det om et handels- og investeringspartnerskap hvor det vurderes felles standarder og reguleringer. Vi ser også at EU i avtaler med land hvor EFTA var tidligere ute, har inngått mer omfattende avtaler, noe som skaper behov for oppgradering av våre avtaler.

Hva er regjeringens strategi for den videre utvikling av frihandelsavtalenettverket når det gjelder nye land, utvikling av innholdet i avtale, bl.a. med hensyn til miljø og arbeidstakerrettigheter og oppgradering av eldre avtaler?»

2. Innstilling fra næringskomiteen om endringer i lov om Innovasjon Norge (Innst. 102 L (2013–2014), jf. Prop. 187 L (2012–2013))
3. Innstilling fra næringskomiteen om endring i havresurslova (Innst. 101 L (2013–2014), jf. Prop. 185 L (2012–2013))
4. Innstilling fra næringskomiteen om fiskeriavtalene Norge har inngått med andre land for 2013 og fisket etter avtalene i 2011 og 2012 (Innst. 99 S (2013–2014), jf. Meld. St. 40 (2012–2013))
5. Interpellasjon fra representanten Terje Aasland til klima- og miljøministeren:

«Regjeringen Solberg har flyttet planavdelingen fra Miljøverndepartementet til det nye Kommunal- og moderniseringsdepartementet. I tillegg har det kommet opplysninger som tilsier at forvaltningen av Norges villaksstamme blir vurdert flyttet til det nye Nærings- og fiskeridepartementet. Arealforvaltning, planarbeidet og forvaltningen av viktige arter i Norge er oppgaver som handler om miljøvern og avveiningen mellom miljøvern og andre interesser i forvaltningen. Planarbeidet og arealforvaltningen i henhold til plan- og bygningsloven er også en viktig del av klimaarbeidet. Flere sentrale oppgaver og ansvarsområder som Miljøverndepartementet fram til nå har hatt i det samla miljøvernarbeidet er nå flyttet.

Hvordan vil statsråden innrette arbeidet for å påse at miljøhensyn sikres tilstrekkelig autoritet i viktige miljøsaker i tiden fremover?»

6. Referat

Presidenten: Representantene Jørund Rytman, Liv Signe Navarsete, Kristian Norheim og Regina Alexandrova, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke, Gina Knutson Barstad, har tatt sete.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Marianne Aasen, Per Rune Henriksen og Ove Bernt Trellevik om permisjon i tiden fra og med 14. januar til og med 4. april – alle for å delta på sjefskurs ved Forsvarets høyskole
- fra representantene Fredric Holen Bjørdal, Tina Bru, Margunn Ebbesen, Heikki Eidsvoll Holmås, Irene Johansen, Odd Omland, Michael Tetzschner og Helge Thorheim om permisjon i tiden fra og med 14. januar til og med 16. januar, og fra representanten Torill Eidsheim om permisjon i tiden fra og med 14. januar til og med 24. januar – alle for å delta i studieopphold i Brussel, Luxembourg og Strasbourg.
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Christian Tybring-Gjedde fra og med 14. januar og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
 - For Vest-Agder fylke: Linda Verdal 14.–16. januar
 - For Akershus fylke: Anne Odenmarck fra 14. januar og inntil videre
 - For Hordaland fylke: Eigil Knutsen 14. januar–3. april, Charlotte Spurkeland 14. januar–3. april og Iril Schau Johansen 14.–22. januar
 - For Møre og Romsdal fylke: Tove-Lise Torve 14.–16. januar
 - For Nordland fylke: Jonny Finstad 14.–16. januar
 - For Oslo: Frode Helgerud 14.–16. januar, Peter N. Myhre fra 14. januar og inntil videre og Ingunn Gjerstad 14.–16. januar
 - For Rogaland fylke: Sissel Knutsen Hegdal 14.–16. januar og Kari Raustein 14.–16. januar
 - For Østfold fylke: Wenche Olsen 14.–16. januar

Presidenten: Linda Verdal, Anne Odenmarck, Eigil Knutsen, Charlotte Spurkeland, Iril Schau Johansen, Tove-Lise Torve, Jonny Finstad, Frode Helgerud, Peter N. Myhre, Ingunn Gjerstad, Sissel Knutsen Hegdal, Kari Raustein og Wenche Olsen er til stede og vil ta sete.

Statsråd Monica Mæland overbrakte 1 ggl. proposisjon (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:04:22]

Interpellasjon fra representanten Svein Roald Hansen til næringsministeren:

«Gjennom EFTA har Norge 26 frihandelsavtaler med

36 partnere. Det forhandles med flere land om nye avtaler. EFTA vurderer også å åpne forhandlinger med land i Afrika, som Angola og Nigeria. Hovedstrategi for EFTA er å skygge EU for å sikre norsk næringsliv samme markedsadgang som konkurrentene i EU-landene. Samtidig søker EU en bredere tilnærming i sine avtaler. Med USA forhandles det om et handels- og investeringspartnerskap hvor det vurderes felles standarder og reguleringer. Vi ser også at EU i avtaler med land hvor EFTA var tidligere ute, har inngått mer omfattende avtaler, noe som skaper behov for oppgradering av våre avtaler.

Hva er regjeringens strategi for den videre utvikling av frihandelsavtalenettverket når det gjelder nye land, utvikling av innholdet i avtale, bl.a. med hensyn til miljø og arbeidstakerrettigheter og oppgradering av eldre avtaler?»

Svein Roald Hansen (A) [10:05:44]: Det er ikke ofte vi diskuterer handelspolitikk i denne sal, utover EØS og – en sjelden gang – WTO, til tross for at det å sikre norsk næringsliv best mulige vilkår også utenfor det europeiske markedet blir stadig viktigere. Det er her vi finner nye og voksende markeder, som det er viktig at norsk næringsliv vinner fotfeste og innpass i.

EØS-avtalen er selvsagt vår aller viktigste frihandelsavtale. Den dekker nær 80 pst. av vårt eksportmarked. EØS drøftes jevnlig her i salen. Derfor handler denne interpellasjonen om de utfordringer utviklingen av frihandelsavtalenettverket i andre markeder reiser.

Den viktigste ledetråden for EFTA har vært og er å følge EU, slik at norsk næringsliv får like gode betingelser på markeder utenfor Europa som sine europeiske konkurrenter. Jeg legger til grunn at den nye regjeringen ikke har tenkt å endre på denne hovedlinjen.

Regjeringen Stoltenberg la opp til en grundig gjennomgang av vår handelspolitikk i Meld. St. 39 for 2012–2013, Mangfold av vinnere. Nå er denne meldingen trukket tilbake av regjeringen Solberg. Jeg håper vi ikke må vente for lenge før den nye næringsministeren gir Stortinget et tilsvarende bredt grunnlag for en handelspolitisk gjennomgang.

Norge har 26 frihandelsavtaler med 36 partnere. De aller fleste er framforhandlet gjennom EFTA. Den neste vi vel vil få til ratifisering, er avtalen med Bosnia-Hercegovina. Avtalene med 20 av disse landene er inngått etter 2005.

Det er i gang forhandlinger med en rekke viktige land, som India, Vietnam, Indonesia, Russland m/Kasakhstan og Hviterussland, Malaysia og Thailand. Det sonderes med Nigeria og Angola.

Island og Sveits har inngått frihandelsavtaler med Kina, mens våre forhandlinger har stanset opp av grunner vi alle kjenner. En prioritert oppgave for regjeringen må være å få i gang forhandlingene med Kina.

Utviklingen i antall frihandelsavtaler har skutt fart etter at Doha-runden i WTO-forhandlingene stanset opp før århundreskiftet. Siden 1990 er antall frihandelsavtaler i verden økt fra 50 til 250. Den sterkeste veksten er i avtaler mellom utviklingsland.

Doha-runden skulle som kjent liberalisere handelen med landbruksvarer, redusere i-landenes tollvern av egen

produksjon og fjerne de samme landenes eksportsubsidier – med andre ord gi fattige land større muligheter på våre markeder med det som kunne være deres fremste eksportartikkel: mat. Det samme gjelder tjenester.

Til tross for avtalen som ble inngått på Bali før jul – hvor handelsfasilitering var det sentrale, noe som er viktig – kreves det betydelig optimisme for å ha tro på at Doha-runden kommer skikkelig i gang igjen med det første.

Mange mener at tiden er i ferd med å løpe fra Doha-rundens utgangspunkt, rett og slett fordi det er skjedd betydelige endringer i gruppen av utviklingsland. Mange av de utviklingslandene som var toneangivende på 1990-tallet, er nå blant de sterkest voksende økonomiene. BRICS-landene er stikkordet. Det skaper et annerledes grunnlag for en utviklingsrunde.

Det er derfor grunn til å tro at frihandelsavtalenettverket vil fortsette å ekspandere og fordypes. Utviklingen de siste ti–tolv årene handler nemlig ikke bare om antall, men også om innhold og regionalisering av avtaleverkene. Frihandelsavtalene handler nå mindre og mindre om tollsatser og mer og mer om brede utviklingsavtaler, partnerskapsavtaler, som også omfatter utviklingselementer og investeringer.

Her har EU langt sterkere virkemidler å spille på enn EFTA. Det reiser utfordringer for oss. Vi kan ikke stille med de samme gulrøtter som EU kan. Vi må lene oss på de mer begrensede muligheter det enkelte EFTA-land kan ha, i praksis Norge og Sveits, for f.eks. utviklingssamarbeid om energiutvikling. Denne problemstillingen må drøftes i EFTA-fellesskapet.

Under EFTAs årlige ministermøte på Island i 2010 ble det besluttet at EFTA i framtidige avtaler skulle ha egne kapitler om miljø og arbeidstakerrettigheter – ikke bare referanser til internasjonale avtaler på disse områdene i fortalen til avtalen.

Det er positivt og er blitt fulgt opp. Mange av EFTAs frihandelsavtaler er imidlertid fra 1990-årene og trenger å oppdateres for å fange opp utviklingen de siste årene. Da må miljø og arbeidstakerrettigheter inn i de nye, oppdaterte avtalene. Dette er også områder som fordrer at vi kan bistå våre avtalepartnere i utviklingen av regelverk, redskaper og struktur. Det kan være alt fra å bistå med kunnskap og erfaring, f.eks. om betydningen av trepartssamarbeidet i arbeidslivet, til mer konkret bistand, som miljøteknologi.

Problemstillingene rundt avtaleverket som tar hensyn til klima og miljø, arbeidstakerrettigheter og respekten for menneskerettighetene i partnerland, vil bli problemstillinger vi må drøfte. Hva skal og kan være ambisjonene knyttet til avtaler hvis viktigste formål er å utvikle handelen mellom partnerne?

Dette ble særlig aktualisert i forbindelse med Colombia-avtalen. Jeg forutsetter at den nye regjeringen følger opp arbeidet med å få til en sideavtale om disse spørsmålene med Colombia, slik at vi kan ratifisere frihandelsavtalen. Det vil også kunne underbygge de fredsforhandlingene som pågår mellom myndighetene og FARC-geriljaen.

Denne problemstillingen vil være svært aktuell når for-

handlingene med tollunionen Russland, Kasakhstan og Hviterussland slutføres. Hviterussland har en lang vei å gå på disse områdene, for å si det diplomatisk. Landet er heller ikke medlem av WTO og vil neppe bli det på lenge. WTO-medlemskap har ligget der som en forutsetning for våre frihandelsavtaler, bl.a. på grunn av tvisteløsningsmekanismen dette gir sikkerhet for.

En annen utvikling er et økende antall regionale frihandelsavtaler og partnerskapsavtaler som virkelig kan endre den globale handelsstruktur. The Trans-Pacific Partnership, som omfatter bl.a. USA, Canada, Mexico, Australia, New Zealand, Japan, Vietnam, Indonesia, Singapore og Malaysia og dekker 25 pst. av verdenshandelen, er et eksempel.

Det regionale partnerskap i Asia med bl.a. Kina, India, Sør-Korea, Japan, Australia, New Zealand, Vietnam, Malaysia, Singapore og Thailand dekker 40 pst. av verdenshandelen.

Den nye, store utfordringen nå er selvsagt de perspektiver en transatlantisk handels- og investeringsavtale mellom USA og EU vil bety for Norge og de andre EFTA-landene. Hvis ambisjonen om en avtale som også omfatter regelverk for standarder og reguleringer, nås, står vi overfor en avtale som i enda sterkere grad enn det EU nå gjør, setter globale standarder på de fleste områder – standarder og reguleringer som alle land med eksportambisjoner må forholde seg til, enten det gjelder elsikkerhet, matsikkerhet eller krav til utslipp fra biler. Som EØS-medlem vil vi da ikke bare måtte forholde oss til Brussel, men også til Washington når det gjelder regelverk for det indre marked.

Det globale handelspolitiske perspektivet ved en slik avtale er selvsagt å ta føringen i forhold til Kina og andre voksende aktører. Men for oss er det krevende perspektivet at vi, sammen med Sveits, Island og Liechtenstein, er satt på sidelinjen i forhold til en avtale som sterkt kan legge føring for regelverket i et marked vi er en integrert del av.

Dette er en utfordring jeg regner med at statsråden vil redegjøre for hvordan vi og våre EFTA-partnere skal forholde oss til – hvilke muligheter som foreligger for at vi kan bevege oss fra sidelinjen og komme oss ut på den banen hvor dette spillet skjer.

Vi skal i år feire 200-årsjubileet for Grunnloven. Betydningen av markedsadgang for norsk eksport var også et sentralt element i det som skjedde i 1814 og en drivkraft for løsrivelse fra Danmark. Danskekongens støtte til Napoleon brakte oss i konfrontasjon med England, også da et av våre viktigste – kanskje det aller viktigste – eksportmarkeder. Norske havner ble blokkert, skipsfart og trelasteksport ble rammet. Det ga nødsår i landet.

Det er en påminnelse om at vi hadde en åpen, utadvent økonomi, påvirket av omverdenen, også da vi var et ganske fattig land, og at handelspolitikk er et våre viktigste redskaper for å sikre arbeid, verdiskapning og velferd – og vel verd å drøfte også i denne sal.

Statsråd Monica Mæland [10:14:53]: Interpellanten har bedt om en redegjørelse for regjeringens strategi for videreutvikling av frihandelsavtalenettverket med hensyn til

nye land, utvikling av innholdet i avtalene samt oppgradering av eldre avtaler.

Regjeringen prioriterer arbeidet med frihandelsavtaler. I Sundvolden-plattformen blir det slått fast at regjeringen ønsker å arbeide for nye handelsavtaler gjennom EFTA. Vi vil arbeide for økt frihandel, også mellom utviklingsland og industriland.

Hovedmålsettingen for arbeidet med frihandelsavtaler er å etablere frihandelsavtaler med land, eller grupper av land, der en avtale vil gi størst mulig bidrag til verdiskapning og velstand i Norge gjennom økt handel.

EFTA har for tiden en omfattende forhandlingsagenda. Det er gledelig å rapportere at vi er i slutfasen av forhandlingene med India med godt resultat for norsk næringsliv. Vi har som formål å slutføre forhandlingene med Russland, Hviterussland og Kasakhstan (RuBeKa) i løpet av inneværende år. Forhandlingene med Vietnam, som startet i 2012, er godt i gang. Forhandlingene med Indonesia, som startet i januar 2011, er krevende, men vi arbeider for å oppnå et best mulig resultat. Norge har også gitt prioritet til å etablere frihandelsavtaler med Thailand og Malaysia. Første møte med Malaysia er avtalt til mars i år. Den politiske situasjonen i Thailand er igjen vanskelig, men jeg håper at vi kan starte opp med Thailand så snart situasjonen normaliseres.

Det er viktig at innholdet i frihandelsavtalene er relevant for norske bedrifter. Jeg prioriterer derfor å oppgradere eldre avtaler og vil arbeide for at handel med tjenester, investeringer og offentlige anskaffelser inkluderes i avtalene. For tiden gis reforhandling av avtalene med henholdsvis Tyrkia og Canada høy prioritet. Et moderne avtaleverk med disse landene vil gi betydelig merverdi for norske bedrifter.

Norsk utenrikshandel har blitt betydelig globalisert de siste ti år. Analyser av økonomisk utvikling og næringsstruktur sammenholdt med våre prioriterte handelsinteresser vil ligge til grunn for prioritering av nye frihandelsavtaler. Økt markedsadgang for eksportinteresser, som f.eks. skipsutstyr, maskiner, metaller, fisk, kunstgjødsel, telekommunikasjonstjenester, skipsfart og tjenester knyttet til energisektoren, gis høy prioritet. Ønsket om å skjerme enkelte sektorer gjør at defensive interesser, som f.eks. landbruk, også tas i betraktning. I tillegg til økonomiske interesser kommer ønsket om å fremme hensyn som menneskerettigheter, godt styresett, næringslivets samfunnsansvar og bærekraftig utvikling i internasjonal handel samt andre norske utenriks- og utviklingspolitiske interesser.

Ettersom verdens økonomiske tyngdepunkt flyttes, er det sentralt for regjeringen å arbeide for at norsk næringsliv sikres minst like gode konkurransevilkår som våre konkurrenter og forutsigbare rammebetingelser i framvoksende markeder. Vi er derfor i gang med å gjennomgå prioriteringer for framtidige frihandelsavtaler.

Asia er et satsingsområde for regjeringens arbeid med frihandelsavtaler. Regionen har opplevd en eventyrlig økonomisk vekst de siste tiårene. Norsk næringsliv har lyktes godt med å få et solid fotfeste i regionen, særlig innenfor skipsbygging, energi og eksport av sjømat. Vi har allerede avtaler med Korea, Hongkong og Singapore. Når

disse suppleres med avtaler med India, Vietnam, Indonesia, Thailand og Malaysia, vil norske næringsinteresser være godt ivaretatt i denne delen av verden.

Det er dog bekymringsfullt at de to økonomiske gigantene – Kina og Japan – mangler på listen over land i Asia. Det har ikke vært noen bevegelse i Norges bilaterale forhandlinger med Kina siden høsten 2010. Det prioriteres at disse kommer i gang igjen så raskt som mulig. Jeg vil også prioritere bilaterale forhandlinger med Japan, men må erkjenne at det fortsatt kan være krevende å overtale Japan til å prioritere Norge ettersom de bremser på videre liberalisering av sjømatimporten. Den rivende utviklingen i den australske offshorenæringen har bidratt til en betydelig økning av norsk eksport og investeringer i Australia. Jeg mener at en frihandelsavtale med Australia vil gi gevinster til norsk eksportnæring, men kan bli utfordrende for våre landbruksinteresser.

I tillegg til Asia vil regjeringen se nærmere på muligheten for å etablere nye frihandelsavtaler med land i Sør-Amerika. Brasil er en økonomisk stormakt hvor vi har betydelige kommersielle interesser. Norsk næringsliv etterspør bedre vilkår for eksport og investeringer i Brasil, der tollsatsene er høye og investeringsregelverket bidrar til uforutsigbarhet og høye kostnader. Samtidig vet vi at Brasils eksportinteresser først og fremst knytter seg til landbruksprodukter.

Handel og investeringer vokser også i flere land sør for Sahara, og Norge har særlig interesser i Angola og Nigeria. Statistikken viste at i fjor lå seks av verdens ti raskest voksende land sør for Sahara. Dette er harde fakta som vi ikke kan overse når vi nå skal se på de mer langsiktige prioriteringene.

Som det framgår av Sundvolden-plattformen, vil regjeringen øke bruken av bilaterale investeringsavtaler – BITs – der dette er hensiktsmessig. Norge har som kjent ikke inngått BITs siden midten av 1990-tallet, og det ligger per i dag ikke et mandat klart for å starte disse forhandlingene. For oss er det viktig å finne en løsning for denne type avtaler som ivaretar næringslivets behov på en god måte, uten at avtalene begrenser vertslandets legitime rett til å regulere på eget territorium.

Siden desember 2009 har EU-kommisjonen hatt mandat til å forhandle om investeringsbeskyttelse på vegne av medlemslandene. Det vil være viktig å se hen til EU i vårt arbeid med å komme fram til norske posisjoner og prioriterte land. Vi arbeider nå med å komme fram til et mandat for å kunne starte forhandlinger i 2014.

Nye temaer har som nevnt kommet på den handelspolitiske agendaen. De sosiale og miljømessige dimensjonene ved handel har i de senere år blitt framtrædende aspekter i debatten om handelspolitikk. Kapittelet om handel og bærekraftig utvikling legges nå fram i alle EFTAs forhandlinger, og det er også besluttet at temaet skal tas opp på møter med partnerland der kapittelet ikke inngår i frihandelsavtalen. Det er imidlertid ikke til å legge skjul på at dette er et krevende tema som møter motstand hos flere av våre forhandlingspartnere. Vi mener likevel det er et viktig tema, og mitt utgangspunkt er at vi skal arbeide for

at handel og bærekraftig utvikling inntas i våre framtidige frihandelsavtaler.

EU og USA har startet forhandlinger om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap – TTIP. TTIP vil ha konsekvenser for norske interesser, og det er derfor viktig å følge denne prosessen tett. EFTA har tatt initiativ til å etablere en handelspolitisk dialog mellom USA og EFTA. Det første møtet i denne dialogen ble holdt i Washington i november i fjor. Det neste møtet vil avholdes i løpet av første halvår i år med deltakelse fra næringslivet.

EU og USA har signalisert høye ambisjoner på det regulatoriske området. Endringer i EUs regelverk som følge av en avtale med USA vil være relevant for Norge gjennom EØS-avtalen. Norge arbeider for norske interesser gjennom de formelle EØS-kanalene og tok dette opp på det seneste møtet i EØS-rådet. Ikke minst gjelder dette når eventuelle endringer i EUs regelverk som følge av forhandlinger med USA skal operasjonaliseres.

Alle tilgjengelige kanaler benyttes for å få informasjon om prosessen og for å øve påvirkning for å sikre norske interesser. Prosessen mellom EU og USA er fortsatt i en tidlig fase, og det er for tidlig å ta stilling til hvordan norske interesser best kan ivaretas.

Jeg vil arbeide for at norske interesser sikres bedre tilgang til utenlandske markeder gjennom å forhandle fram frihandelsavtaler med land der vi har betydelige interesser. Frihandelsavtalene skal også bidra til det overordnede målet om bærekraftig utvikling for Norge og verden. De globale handelsstrømmene er dynamiske, og oppgradering av eldre avtaler og videreutvikling av avtalene utgjør derfor en viktig del av vår strategi.

Svein Roald Hansen (A) [10:23:35]: Jeg takker statsråden for svaret og for en grundig gjennomgang av status for pågående forhandlinger med viktige land. Jeg synes statsråden også bekreftet at man vil legge vekt på å få inn det som mangler i eldre avtaler, nemlig egne kapitler om miljø og arbeidstakerrettigheter, når man oppgraderer disse avtalene. Det er bra. Det tyder på at det bør være bred enighet om handelspolitikken.

Når det gjelder de to store hvite flekkene på Asia-kartet vårt, Japan og Kina, er det der noen reelle problemer som jeg tror vi alle ser. Fisken i Japan er kanskje et litt enklere problem enn det å komme i gang igjen med Kina, men her tror jeg vi får forsøke å få en felles innsats for å overvinne de problemene som vi i så måte vet ligger der når det gjelder kineserne.

Statsråden nevnte Australia. Det er på en måte en illustrasjon av det dilemmaet vi har når vi har store offensive interesser når det gjelder fiskeeksport, og viktige defensive interesser når det gjelder det som for Australia vil tilsvare fisk, nemlig landbruk. Det samme gjelder Brasil.

Statsråden nevner også noe som vil være en endring i forhold til tidligere, nemlig å åpne for BITs-avtaler. Jeg er glad hun understreker at man må finne løsninger som ivaretar partnerlandenes rett til å regulere, og jeg synes det er et eksempel på hvor viktig det er å ha en diskusjon her i salen, slik at vi får et felles utgangspunkt og forståelse for hva som er problemstillingene, og hva som er målset-

tingene – slik at det i hvert fall ikke oppstår uenighet på et feilaktig grunnlag.

Jeg tror også det er viktig at man forsøker å få debatten om handelspolitikk utenfor denne salen, inn i det offentlige rom, fordi det er frivillige organisasjoner der ute som har interesser i dette. Det er bare gjennom en bredere dialog og en bredere debatt jeg tror vi kan finne en felles plattform, også utenfor dette huset.

Det er også fint å høre at man har etablert en handelspolitisk dialog når det gjelder de forhandlingene som er i gang mellom USA og EU. Det er også en reelt sett krevende situasjon hvor jeg tror vi skal ha en felles politisk ambisjon – og plattform – om å henge oss på mest mulig av de forhandlingene og ivareta norske interesser så langt det lar seg gjøre, når vi tross alt er i den situasjonen vi er i, nemlig på sidelinjen.

Statsråd Monica Mæland [10:26:47]: Som interpellanten opplever jeg en bred politisk oppslutning om hovedlinjene i norsk handelspolitikk, og det gir et veldig godt utgangspunkt for regjeringens videre arbeid med å sikre best mulig rammevilkår for norske bedrifter – for det er det det handler om.

Jeg er også veldig enig med interpellanten i at det er påfallende liten debatt rundt dette utenfor dette rom. Det er påfallende rett og slett fordi vi er en liten, åpen økonomi, og dette betyr veldig mye for norske bedrifter.

Hva gjelder BITS, skal vi komme tilbake til det. Det er selvsagt vårt mål at vi også på dette området skal oppnå bredest mulig enighet og få til et godt utgangspunkt for det arbeidet vi gjør. Når vi har varslet at vi er godt i gang med dette arbeidet, er det fordi det etterspørres av norsk næringsliv. Så det skal vi komme tilbake til på en god måte.

Else-May Botten (A) [10:28:01]: Jeg vil takke interpellanten for at han løfter denne saken. Det er viktig for norsk næringsliv, som er veldig eksportrettet. Sånn som situasjonen fortsatt er i dag, går 80 pst. av eksporten stort sett til Europa. Men veksten i økonomien og tilgangen til nye markeder er stor når det gjelder både Sør-Amerika, Asia og Afrika, så det er viktig å være på ballen der.

Jeg mener at Stoltenberg-regjeringen var offensiv i handelspolitikken og jobbet knallhardt for å opprette nye frihandelsavtaler. Fra 2005 og fram til regjeringsskiftet nå undertegnet man ti frihandelsavtaler, og man undertegnet tre avtaler som allerede var framforhandlet før 2005 og igangsatte åtte nye. Så her har det vært et viktig «trøkk» for næringslivet.

Arbeiderpartiet vil gjennom WTO også arbeide for en videreutvikling av det internasjonale handelssystemet på en måte som ivaretar norske interesser, og nye globale handelsavtaler må ha som mål å sikre at også land som arbeider seg ut av fattigdom, kan delta i internasjonal handel. Det vil derfor bli enda viktigere enn før å være opptatt av det som representanten Svein Roald Hansen tar opp – at avtalene ivaretar både miljøhensyn og arbeidstakerrettigheter – for vi forhandler med land som har en helt annen situasjon enn oss på det området. Så det er viktig for oss å ta et ansvar for å løfte, også der.

Det vil være en viktig jobb framover å styrke WTO ut fra det vi møter rundt om i verden, knyttet til det som går på økende økonomisk nasjonalisme og proteksjonisme. Jeg synes også det er viktig, når vi utvider EFTAs nettverk av frihandelsavtaler til nye land med voksende markeder, bl.a. i Afrika, at vi tar med oss dette.

Men utfordringene er mange også i slike forhandlinger, så hva vil regjeringen legge vekt på i forhandlingene med f.eks. de afrikanske landene? Og hvordan vil regjeringen jobbe for å få fokus på arbeidstakerrettighetene, miljøstandarder osv.? Hvordan ser regjeringen for seg at man vil ta tak i den situasjonen vi har overfor Kina? Her har det jo vært en skikkelig låst situasjon, men hvordan ser man for seg at man kan begynne å rulle den videre – hvilke tiltak er det man ønsker?

Så trakk jo regjeringen Solberg denne stortingsmeldingen, Meld. St. 39 for 2012–2013, Mangfold av vinnere, og derfor er det betimelig å spørre: Hvordan ser regjeringen for seg den videre? Vil det komme en egen stortingsmelding fra denne regjeringen, eller er det andre måter man ser jobben skal gå på framover?

Jeg har også lyst til å gå inn på den frihandelsavtalen som ble innført i 2008 med Colombia, for her var det en krevende situasjon å få til et fokus på arbeidstakerrettighetene på grunn av den situasjonen som er der. Er det noen planer om faktisk å gå tilbake og se litt på hva man kan gjøre med den avtalen? For det ble jo også sagt at man burde komme tilbake til det.

Som interpellanten var inne på, er EFTA i forhandlinger med Russland, Kasakhstan og Hviterussland, og i den situasjonen man står overfor der, er det viktig at vi også har henvisninger til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, antikorrupsjon og næringslivets samfunnsansvar. Det er ikke enkelt å være norsk næringsliv og forhandle og jobbe ut mot disse landene, men hvordan kan det legges tryggere rammer framover? Da Stortinget behandlet spørsmålet om ratifikasjon av frihandelsavtalen mellom EFTA og tollunionen Russland, Kasakhstan og Hviterussland, reiste man også spørsmålet om hvordan forholdet til menneskerettighetssituasjonen ble vurdert, men dette bør det også jobbes med framover; det er ikke kommet noe tydelig signal på det.

Det er viktig at statsråden er aktiv ut mot disse landene – ikke bare knyttet til EFTA, men at hun også har et engasjement for og ser på hvordan man løser de ulike utfordringene som næringslivet står overfor. Tollsituasjonen er også noe man møter på: Statsråden var jo inne på det når det gjaldt Brasil, at tollsituasjonen – hvis en går inn og ser på hvordan en kan løse utfordringene som går på konkrete ting – kan være en døråpner for næringslivet også utenom en frihandelsavtale.

Ingunn Foss (H) [10:33:22]: Først vil jeg gi ros til interpellanten for å sette fokus på et viktig område for våre bedrifter.

Norge har en liten og åpen økonomi, og ved å delta i det internasjonale varebyttet har vi klart å oppnå et høyere velstandsnivå enn vi ville klart alene. Handel er en av de sterkeste drivkreftene for økonomisk vekst og bidrar til

å skape arbeidsplasser og varig økonomisk velstand over hele verden. Regjeringen vil arbeide for en friere handel og føre en offensiv handelspolitikk som vektlegger norske interesser.

Norge har gjennom EFTA et av verdens mest omfattende nettverk av frihandelsavtaler med land utenfor EFTA og EU/EØS. Per i dag er det undertegnet 25 frihandelsavtaler med i alt 36 land, og det er pågående forhandlinger med en rekke andre land. Avtalene sikrer norske bedrifter økt markedsadgang og bedre forutsigbarhet for eksport av varer, tjenester og investeringer.

Stadig flere land inngår regionale eller bilaterale handelsavtaler, og denne utviklingen kan føre til at norske produsenter og eksportører blir diskriminert i viktige markeder. EFTA-avtalene har som mål å eliminere både eksisterende og potensiell diskriminering av våre varer og tjenester og er derfor viktige instrumenter for å styrke norsk næringsliv i et globalt marked. Handelsavtalene skal redusere handelsbarrierene i de landene vi forhandler med, for å øke norsk eksport av varer og tjenester. Det er hensiktsmessig å forhandle handelsavtaler i fellesskap med de øvrige EFTA-landene, for sammen blir vi mer interessante avtalepartnere for andre land enn om vi hadde stått alene. Norge har også stor innflytelse på de veivalg som gjøres i EFTA.

Frihandelsavtalene er et supplement til Norges forpliktelser i WTO. Internasjonalt nærings samarbeid og handel på tvers av landegrensene stimulerer til innovasjon, lønnsomhet og økt konkurransekraft. Regjeringen vil legge til rette for konkurransedyktige eksportfinansieringsordninger og styrket internasjonalisering av norsk næringsliv. Det er enighet i EFTA om at det skal legges fram et kapittel om handel og bærekraftig utvikling i pågående og fremtidige forhandlinger om frihandelsavtaler. Kapitlet omfatter temaene miljø og arbeidstakerrettigheter og er ment som et felles utgangspunkt. Kapitlet om bærekraftig utvikling skaper en arena for å ta opp problemstillinger knyttet til handel og bærekraftig utvikling mellom partene og en enighet om at det er nødvendig å etterleve grunnleggende prinsipper på dette området.

Det er bra at det er stor enighet i Stortinget om disse sakene, noe som gir arbeidet tyngde og felles mål.

Jeg vil rose statsråden for høye ambisjoner på dette området, når det gjelder forhandlinger og reforhandlinger, men også for å være tett på de prosessene som går, for at norske interesser best mulig kan ivaretas. Dette er et viktig område for Norge og ikke minst for Sørlandet, som ligger på topp i landet når det gjelder eksport.

Jørund Rytman (FrP) [10:36:48]: Først av alt vil jeg takke interpellanten for å ta opp temaet, og det har interessante problemstillinger.

Som nevnt er hovedstrategien for EFTA å skygge EU, for å sikre at norsk næringsliv får samme markedsadgang som konkurrentene i EU-landene. Men vi ser at EU i avtaler med land hvor EFTA var tidligere ute, har inngått mer omfattende avtaler, noe som skaper behov for oppgradering av våre avtaler. Vi ser også at EU er foran EFTA og Norge, f.eks. med USA. Videre har EU ratifisert frihan-

delsavtalen med Colombia, og det samme har USA, noe Norge ikke har, og noe som uten tvil vil ramme både norsk og colombiansk næringsliv. Dette mens våre konkurrenter i EU, og USA, har et konkurransefortrinn.

Hovedmålsettingen med en frihandelsavtale er å skape verdiskapning og velstand i Norge gjennom handel, at det skal bli mer handel mellom avtalepartnerne. Derfor blir jeg faktisk noe bekymret når jeg registrerer at enkelte grupperinger og politikere ønsker at en frihandelsavtale skal inneholde mye mer av andre ting enn tollreduksjoner, tollfrihet, investeringsbeskyttelse og handel. Sterke krefter ønsker at frihandelsavtaler skal ta for seg miljøpolitikk, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og næringslivets samfunnsansvar osv.

Jeg vil faktisk advare litt mot denne utviklingen. Vi ser jo allerede nå at noen land ikke aksepterer en slik innblanding i sitt lands innenrikspolitiske spørsmål. Blant annet er dette, slik jeg har forstått det, hovedgrunnen til at den underskrevne frihandelsavtalen mellom Norge, EFTA og Colombia, som ble skrevet under for fem år siden, ikke har blitt sendt til Stortinget for ratifisering – fordi enkelte sivilsamsfunnsorganisasjoner ikke var fornøyd med avtalen fordi man bl.a. ønsket å referere til arbeidstakerrettigheter. Dette er en bra sak å jobbe for, noe jeg tror alle i denne sal er enig i, men skal det være et ultimatum fra norsk side å ha med dette i en frihandelsavtale og i alle fremtidige frihandelsavtaler? Hva hvis motparten sier nei – skal det da ikke bli en frihandelsavtale? Hvem taper på det? Alle. Hvem vinner? Ingen, slik jeg ser det.

Det minner meg litt om debatten vi har hatt i finanskomiteen og i denne sal flere ganger, om de etiske retningslinjene for vårt oljefond, at man f.eks. ikke skal ha aksjer i selskaper som kan skade miljøet og har kritikkverdige forhold med tanke på arbeidstakerrettigheter osv. Da var det ønskelig – og et krav – at man selger seg ut, noe vi i Fremskrittspartiet og jeg har advart mot, for hvem vinner på det? Det er jo bedre at man som medeier i selskapet kan ta opp disse utfordringene og kritikkverdige forhold på selskapets generalforsamling og foreslå endringer og sette det på dagsordenen. Hvis man ikke er medeier, har man ikke denne muligheten.

Så tilbake til spørsmålet om en frihandelsavtale: Den skal altså skape mer handel mellom Norge og andre nasjoner, og som vi vet: Handel skaper fred. Det skaper mer dialog mellom næringslivet i hvert av landene og mellom politikere i hvert av landene. Handel får fattige ut av fattigdom, og handel skaper fred.

Er det da smart å blande seg bort i innenrikspolitiske spørsmål og kreve det ene og det andre når man skal forhandle om en frihandelsavtale? Jeg mener ikke det, og jeg vil advare litt imot en slik utvikling. Vi har andre fora for slike spørsmål der man kan gjøre det.

Avslutningsvis vil jeg ta opp dette med at EFTA også vurderer å åpne opp forhandlinger med land i Afrika, som Angola. Hva er egentlig tanken her, og hva skal tilbys fra norsk side? For mange av disse landene er det allerede full tollfrihet for alle varer inn til Norge, slik jeg har forstått det. Er det da slik å forstå at de andre EFTA-landene per i dag ikke gir disse afrikanske landene full tollfrihet? Er det

da mer snakk om bilaterale investeringsbeskyttelsesavtaler?

Hvis Norge og EFTA skal ha strenge krav til våre potensielle nye handelspartnere i frihandelsavtaler, blir det kanskje litt underlig at man ikke har samme krav til de fattigste landene i verden, som i dag har full tollfrihet inn i Norge.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [10:41:48]: La meg først takke representanten Svein Roald Hansen for at han tok initiativet til denne interpellasjonsdebatten og næringsministeren for hennar svar.

Frå Kristeleg Folkeparti si side har vi vore positive til å byggja ut den internasjonale frihandelen. Særleg for mindre land som Noreg, er det å ha tryggje rammevilkår for ein fri verdshandel av stor verdi. Det at vi kan ha eit internasjonalt varebytte, der alle partar kan dra nytte av ulike land sine fortrinn til produksjon av ulike varer, har i generasjonar gjeve positive verknader for den økonomiske veksten og velstandsutviklinga.

For Noreg har m.a. eksport av fisk vore viktig gjennom lange tider. At vi har hatt tilgang til marknadene i andre land har gjeve oss store inntekter og kjøparane tilgang til verdifull mat. Og i seinare år har forbrukarane i både Noreg og mange andre vestlege industriland fått tilgang på billige industrivarer frå Kina og andre lågkostland.

Gjennom EØS-avtalen har vi i praksis frihandel i Vest-Europa, dvs. i EU-landa og EFTA-landa. Sidan 1990-åra har EFTA også lagt ned eit stort arbeid for å byggja ut frihandelsavtaler med andre land utanfor vårt EØS-område.

Som interpellanten nemner, har EFTA no 26 frihandelsavtaler som gjev ordna marknadstilgang til 36 land. Dei finn vi i ulike verdsdelar, også i utviklingsland.

Det er sagt i denne debatten at ein hovudstrategi er å skyggja EU sine avtaler for å få marknadstilgang med andre land. Det er rett, men ikkje heile sanninga, for EFTA har faktisk også vore ein føregangsorganisasjon på dette området. Sidan 1990-åra har EFTA fått i stand ei rekkje frihandelsavtaler med andre land utanfor EU-området. Faktisk har EFTA fått til fleire frihandelsavtaler enn EU har etablert med slike land. Ein av grunnane er truleg at EFTA består av mindre land, med færre økonomiske kjerneområde å konsentrera seg om enn EU. Det gjer det enklare for EFTA enn for EU.

Men vi ser også at EU no har inngått breiare avtaler med land som EFTA tidlegare lagde frihandelsavtaler med. Det gjev grunn for EFTA til å oppgradera sine avtaler. Eit utslag av denne trenden er t.d. også EFTA sin frihandelsavtale med Hong Kong, som vart sett i kraft i 2012. Denne avtalen dekkjer eit breitt område – ikkje berre handel med varer og tenester, men også investeringar og vern om intellektuell eigedom.

Når vi utvidar innhaldet i slike handelsavtaler, møter vi også med større tyngde spørsmål om korleis dei innverkar på det nasjonale handlingsrommet, på omsynet til miljø og på arbeidstakarane sine rettar. Dei fleste land som vi forhandlar med, veit å ta godt vare på sine egne interesser i forhandlingar om handelsavtaler. Men demokratiet er ikkje like godt utvikla alle stader – heller ikkje minoritetsvernet og miljøvernet. Derfor må vi også på vår side vurdere om

slike avtaler kan ha uheldige sideverknader for minoritetar, fattige folkegrupper eller naturverdiar i avtalelanda.

Det er no håp om framgang i arbeidet for ein meir verdsomfattande frihandelsavtale gjennom WTO, Verdas handelsorganisasjon. Dette arbeidet har stått i stampe lenge, og det er viktig at vi no reviderer gamle avtalar og får inn kapittel om miljø og arbeidstakarrettar.

På mange måtar vil ei global tilnærming med felles mekanismar for å overvaka moglege brot på reglane vera ei betre løysing og vel så godt sikra små land sin tryggleik og det vi kan kalla likskap for lova. Utan ein godt utbygd folkerett kan småstatar lettare bli offer for at makta rår.

Å byggja ut internasjonal rett – også på handelsområdet – er derfor noko som vil bidra til ei betre og rettferdig verd.

Marit Arnstad (Sp) [10:46:21]: Jeg vil også takke interpellanten for interpellasjonen og muligheten for den debatten her i Stortinget som den bidrar til.

Den økonomiske krisa i Europa de siste årene og de vanskelige økonomiske tidene har på mange måter endret karakteren til og satt fart på en del av arbeidet med frihandelsavtaler.

Samtidig ser vi også at andre, bredere internasjonale avtaler lar vente på seg. WTO-arbeidet har stått i stampe over flere år, og det betyr også at man får en utvikling i handelsdiskusjonen mellom grupperinger av land eller mellom enkeltland for å legge til rette for økt handel over landegrensene.

Det er ingen tvil om at Norge kan få større muligheter til å eksportere våre varer gjennom økt frihandel, men samtidig påhviler det oss også et stort ansvar for å bidra til en politikk som gir bl.a. utviklingsland muligheter til vekst og utvikling gjennom balanserte handelsavtaler. Det er ingen tvil om at handelspolitikken må balanseres overfor ulike syn, som også er viktig, bl.a. hensynet til miljø, utvikling og mat.

Å bli enig om frihandelsavtaler bilateralt er ofte en sammensatt og ganske komplisert prosess, og det betyr også at forhandlingene ofte er lange og omfattende. Et av de mest kompliserte områdene i den typen forhandlinger er ofte spørsmålet om landbruk og mat. Det er også med god grunn at det er slik, for det er viktig å skille mat fra andre typer varer. Internasjonal handel med mat kan fortrenge etableringen av lokale eller regionale markeder for mat og hindre planer og ønsker om sjølforsyning og matsikkerhet.

Friere handel over landegrensene gir også ofte økt risiko for spredning av plante- og dyresykdommer, og det kan også øke omfanget av genmodifisert mat. I de pågående frihandelsforhandlingene mellom USA og EU er det et åpenbart spørsmål. Flere forskere og kritikere av genmodifisert mat uttrykker en sterk bekymring for at europeiske forbrukere kan bli utsatt for flere genmodifiserte matvarer gjennom en mulig ny frihandelsavtale med USA. En av årsakene til det er bl.a. at USA nekter å merke genmodifiserte varer og ønsker å innføre dem til EU uten merking.

Som sagt, potensialet for økt eksport av norske varer – særlig innenfor maritim sektor og på energiområdet –

er stort. Det gjelder også på andre områder der Norge har særlige fortrinn.

Det er ikke bestandig like enkelt å se for seg en standard for alle typer frihandelsavtaler. Noen frihandelsavtaler vil kunne være mer omfattende og bredere, mens andre vil være mer spesifikke. Det er godt mulig at man i forlengelsen av det som skjer i EU, også skal se på en oppgradering av de eksisterende frihandelsavtalene som EFTA og Norge har.

Man må også minne om at det råder en nokså beinhard realisme i denne typen forhandlinger om økt markedsadgang, og at alle land forhandler på grunnlag av egne interesser – hvilket er helt legitimt. Her må man kunne gå ut fra at det ikke nødvendigvis er slik at Norge og EFTA-landene vil ha felles interesser med EU i alle sammenhenger. Å legge opp til at EFTA skal oppgradere i tråd med eller på samme grunnlag som EU, er ikke uten videre gitt.

Økt handel gir muligheter for mer vekst og verdiskaping. For Senterpartiet er det viktig å understreke at i handelspolitikken må kommersielle fortrinn også balanseres mot andre hensyn. Det gjelder hensynene til både miljø, mat og utvikling, og vi skal ha høye forventninger til at våre handelspartnere også ivaretar miljø- og arbeidstakerrettigheter.

Ola Elvestuen (V) [10:50:41]: Jeg vil også takke for initiativet og for redegjørelsen fra statsråden. Norge har en åpen økonomi. Mange påstår at vi har en liten økonomi, men vi har en veldig stor økonomi i forhold til størrelsen på vårt eget land. Det skal vi også ha med oss i dette perspektivet. Det er viktig at vi får på plass frihandelsavtaler for vårt næringsliv, og det er også viktig for våre partnere at de får på plass frihandelsavtaler sånn at de får mulighet til å utvikle sin økonomi.

Jeg takker for redegjørelsen, som var grundig. Det er viktig at vi får på plass frihandelsavtaler inn mot Latin-Amerika, et stadig viktigere område for Norge, men også internasjonalt. Jeg tror det er på tide på nytt å se på frihandelsavtalen som er forhandlet fram med Colombia, for å se om den nå kan ratifiseres. Vi i Venstre mener også det er riktig å se på mulighetene i Afrika. Det er et betydelig vekstområde, rettsstaten bygges opp i mange av landene, og det er en demokratisk utvikling som gjør det naturlig å se videre på mulige frihandelsavtaler. Det samme også i Asia. Så er det én stor prosess, som altså statsråden tok opp, som er prosessen med nye frihandelsavtaleforhandlinger mellom EU og USA. Jeg tror det er helt avgjørende at Norge holdes informert og har en tett dialog med EU siden det er der vi allerede har en frihandelsavtale via EØS-avtalen. Det er viktig at vi har en tett dialog med EU og forsøker å påvirke den prosessen så godt det lar seg gjøre på vegne av norsk næringsliv, og vi kan bruke politisk tyngde ut fra den posisjonen vi har innenfor EØS-avtalen.

Som mange har påpekt, er det viktig at man ser på frihandelsavtaler også som en del av Norges øvrige utenrikspolitikk og som et middel til å ivareta våre verdier og interesser utover det rent næringspolitiske. Jeg er glad for at statsråden sier at man legger vekt på bærekraft når man skal inngå frihandelsavtaler, og at man også ser på sosia-

le spørsmål og arbeidstakeres rettigheter. Men fra Venstres side vil vi legge avgjørende vekt på at man også stiller krav, og at man ser betydningen av det som handler om menneskerettigheter, godt styresett og en demokratisk utvikling. Av de frihandelsavtaler som det nå arbeides med – og der dette er mest påtakelig – gjelder dette frihandelsavtaleforhandlingene som pågår med Hviterussland i særdeleshet og med Kasakhstan. Fra Venstres side mener vi at man her må få på plass avtaler hvor man adresserer menneskerettigheter. Det er for enkelt å si at Hviterussland og Kasakhstan må være med i en frihandelsavtale som vi trenger med Russland. For Venstre er det klart at så lenge Hviterussland er Europas siste diktatur, med omfattende menneskerettighetsbrudd og uten en åpen, fri økonomi, vil det da heller ikke være riktig å inngå en frihandelsavtale. Her må man ha en avtale hvor man ikke bare kommer fram til en generell enighet om å følge internasjonale menneskerettighetsavtaler, men man må ha et reelt innhold som gir mulighet til å påvirke retningen i de landene som man inngår frihandelsavtaler med. Slik situasjonen er i dag i Hviterussland, og slik situasjonen er i dag i Kasakhstan, mener Venstre at vi ikke bør inngå en frihandelsavtale med disse landene.

Elin Rodum Agdestein (H) [10:55:21]: Takk først til interpellanten og så til næringsministeren for en god redegjørelse om regjeringens arbeid i handelspolitikken.

Det er ingen tvil om at investeringer i utlandet er viktig for norsk verdiskaping og for våre bedrifters konkurransevne. En rekke norske nøkkelindustrier – energi, fisk, sjømateksport og skipsbygging – er eksempler på utadrettede næringer som er tjent med økt handel og færre toll- og handelsbarrierer. Jeg vil også koble betydningen av handelsavtalene opp mot den rollen som handel spiller for utviklingslandene. Sammen med utdanning, demokratibyggning, miljø og respekt for menneskerettighetene danner økonomisk utvikling kjernen i Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens utviklingspolitikk.

Bare de siste ti årene har flere hundre millioner mennesker gått fra absolutt fattigdom til økt velstand. Det er betegnende for hvor viktig globalisering og internasjonal frihandel er, og for hvordan det påvirker hvert lands vekstevne. Økonomisk vekst er sammen med målrettede utviklingsprosjekt den sterkeste drivkraften for at mennesker skal komme varig ut av fattigdom. Å bedre utviklingslandenes mulighet til å delta i den globale økonomien er derfor svært viktig. Norge er en viktig aktør i bistands- og utviklingspolitikken, men vi har kanskje ikke vært flinke nok de senere årene til å se nytten av økt handel med utviklingsland. Tidligere utviklingsminister Erik Solheim er kanskje den som har vært mest selvkritisk i så måte. Ja, en målrettet handelspolitikk er derfor en del av oppskriften på en vellykket utviklingsstrategi, og jeg er glad for at regjeringen setter dette tydelig og høyt opp på sin agenda.

Næringsministeren har varslet forgang i en del av handelsprosessene. Venstre var også inne på det. Det er et godt signal til mange norske bedrifter som handler med de aktuelle landene som omtales både av interpellanten og næringsministeren, men samtidig er det viktig å skynde seg

med moderat fart i enkelte av prosessene og særlig ta hensyn til menneskerettighetssituasjonen hos noen av forhandlingspartene. Jeg vil særlig trekke fram situasjonen i Hviterussland som et eksempel som tilsier at man må vurdere handel opp mot klare menneskerettighetsbrudd.

Det globale handelsbildet må også tas i betraktning når vi diskuterer handelsavtaler. På møtet på Bali i desember i fjor, der flere her var med, ble det fattet vedtak som åpner muligheten for å gjenoppta forhandlingene om kjerneområdene i Doha-runden, altså markedsadgangen for landbruksvarer, industrivarer, fisk, tjenester, subsidier osv. Norge må fortsatt være en pådriver og støtte arbeidet som gjøres for et nytt handelsregime gjennom WTO, og for å gi flere fattige land bedre adgang til det norske markedet.

Den kanskje mest spennende utviklingen det siste året har foregått utenfor WTO, men i vår umiddelbare interessefære, nemlig i det transatlantiske handelsområdet. Forhandlingene om en frihandelsavtale mellom USA og EU – TTIP – har et format og en rekkevidde som gjør at vi i Norge må følge arbeidet tett. Avtalen vil styrke det atlantiske partnerskapet med en sterkere økonomisk dimensjon. Ja, faktisk har den blitt omtalt som det økonomiske NATO. Det sier litt om viktigheten og proporsjonene. Det ligger an til å kunne bli en svært omfattende avtale. Selv om vi nå ser en gledelig oppgang i kjølvannet av finanskrisen, vil en åpnere og bedre regulert handel kunne bidra til å gi både Europa og USA en bærekraftig, sterk økonomisk vekst. Norge vil kunne påvirkes gjennom både handelsvridning og EØS, men virkningene er ikke nødvendigvis negative, og generelt er naturligvis vekst i EU og USA bra for Norge. Norsk Utenrikspolitisk Institutt har sett på tallene og kommet til at en sånn avtale vil kunne ha en god effekt også for Norge og norske bedrifter som måtte komme inn under en framforhandlet, framtidig avtale. Jeg er derfor glad for at næringsministeren har lagt ned en betydelig innsats for å kartlegge hvordan en potensiell frihandelsavtale over Atlanteren vil kunne påvirke norske interesser. Jeg er fornøyd med at regjeringen nå har en god dialog om handelsspørsmål gjennom EØS og EFTA parallelt med de forhandlingene som pågår mellom USA og EU.

Til slutt vil jeg igjen understreke viktigheten av handel i et utviklingsperspektiv. Utdanning, bærekraft, miljø, robuste samfunnsinstitusjoner, rettsstatsprinsipper og vern om privat eiendomsrett er noen av nøklene til økonomisk framgang. For oss som ønsker en mer åpen handelspolitikk: Vi har historien med oss – mer handel på like vilkår skaper en bedre verden.

Svein Roald Hansen (A) [11:00:38]: Jeg vil takke for engasjementet i debatten, som etter mitt skjønn har vist to ting. Det ene er at det er bred enighet i denne sal om hovedlinjene i handelspolitikken, og det vil være en videreføring av det den forrige regjeringen har stått for. Så er det én dissonans, ett unntak, og det er innad i regjeringspartiene, nemlig representanten Jørund Rytman, Fremskrittspartiet, som advarer mot å trekke miljøhensyn, arbeidstakerrettigheter, godt styresett og demokrati inn i frihandelsavtalene.

Jeg mener det er helt feil tenkning, for vi gjør det ikke nødvendigvis for å oppnå noe på disse områdene isolert

sett, men fordi det er i utviklingslands næringsinteresser å få dette på plass. Det er ingen som vil investere i et land hvor man ikke har rettssikkerhet for investeringene sine. Vi ser hvordan det som har skjedd i Bangladesh, hvor fabrikker klapper sammen, slår så negativt inn for bedrifter som kjøper varer derfra. Det er denne sammenhengen vi må se det i. Dette var det diskusjon om i EFTA, hvor sveitsisk næringsliv var sterkt imot å få egne avsnitt om arbeidstakerretter og miljø. Det var en opphisset debatt på EFTA-møtet på Island i 2010, hvor den daværende sveitsiske handelsministeren, Doris Leuthard, gikk til sine næringslivsfolk, og sa: Nå må dere slutte, for dette er noe vi må ha fordi det vil tjene sveitsisk næringsliv også å ha samarbeidspartnere der ute som respekterer menneskerettighetene.

Så det denne debatten har vist, er at her må handelsministeren støtte seg på et annet flertall enn det regjeringen vanligvis støtter seg på. Men det skal nok gå bra.

La meg kort kommentere det Ola Elvestuen sa. Han mente man ikke skulle inngå frihandelsavtale med Hviterussland og Kasakhstan. Det tror jeg vi ville vært enige om her i salen hvis det hadde vært mulig å splitte dem opp, men da måtte vi velge om vi også skal si nei til Russland – det er det store dilemmaet. Jeg tror dette illustrerer at det er enkelte sider ved enkelte av våre partnere som vi ønsker å inngå avtale med, som kanskje regjeringen bør drøfte med Stortinget i dertil egnede fora, for å uttrykke meg på den måten.

Marit Arnstad pekte på de dilemmaene som alltid ligger der når Norge skal inngå frihandelsavtaler, nemlig det offensive for fisk og det defensive for å ivareta norsk landbruk. Det ligger der, men jeg har lyst til å understreke at fri handel betyr ikke handel uten regler. Det at vi handler mat skal også omfatte matsikkerhet.

Til slutt: Jeg håper statsråden vil komme tilbake med en stortingsmelding eller på en egnet måte gi grunnlag for en dypere og bredere debatt her i salen om disse spørsmål.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Monica Mæland [11:03:54]: Jeg takker for en god debatt om arbeidet med frihandelsavtaler og vil bare kort si at om noen har satt spørsmålsteget ved det at denne regjeringen har trukket tilbake den forrige regjeringens stortingsmelding om næringspolitikk, krever vel det knapt noen forklaring.

Jeg har understreket at vi skal føre en aktiv handelspolitikk som bidrar til næringsutvikling og verdiskaping. Norge har gjennom EFTA et bredt nettverk av avtaler, og jeg er opptatt av å utvide det nettverket til beste for norsk næringsliv. Vi har en strategi for arbeidet med frihandelsavtaler som skal underbygge norske interesser internasjonalt, og jeg skal prioritere arbeidet med å framforhandle gode frihandelsavtaler for å sikre norske bedrifter økt adgang til utenlandske markeder under stabile og forutsigbare rammebetingelser. Det er kanskje noe av det vi har jobbet mest med etter tiltredelsen.

Det ble stilt noen spørsmål. Jeg skal forsøke veldig kort å melde tilbake.

For så vidt gjelder situasjonen med Kina, står den øverst på utenriksministerens dagsorden. Vi er klare til å forhandle så fort det lar seg gjøre.

Når det gjelder Colombia, ble avtalen, som man vet, undertegnet i 2008. Den er ikke ennå ratifisert. Jeg er opptatt av at regjeringen får diskutert det så fort som mulig. Det er framforhandlet en såkalt Memorandum of Understanding om politiske konsultasjoner med Colombia. Det er en MoU som inneholder eksplisitte referanser til arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter.

For så vidt gjelder RuBeKa, er utfordringen at Russland er viktig for norsk næringsliv, Hviterussland er det definitivt ikke. Regjeringen er innstilt på en egen debatt knyttet til de dilemmaer dette medfører. EFTA har vært tydelig på å holde avstand til Hviterussland i forhandlingene, noe som bl.a. innebærer at forhandlingsrunder ikke legges til Hviterussland.

Så gjennomgår vi prioriteringene som jeg redegjorde for: Asia og Afrika sør for Sahara. Det er enighet om en samarbeidserklæring med bl.a. Nigeria.

Vi er opptatt av Sør-Amerika, med Brasil i spissen.

Vi reforhandler viktige avtaler for en styrking når det gjelder Canada.

Når det gjelder forholdet til TTIP, som representanten Arnstad var inne på, er jeg enig i at vi må følge to spor. Vi må gå vårt eget. Det gjør vi: En interdepartemental arbeidsgruppe ser på våre muligheter, vi har våre kanaler og gjør vår jobb. Samtidig jobber vi veldig godt med våre venner i EFTA for å følge disse prosessene og se hva dette medfører for Norge.

Jeg opplever også at det er stor enighet om at vi må være tydelige når det gjelder bærekraftig utvikling, miljø, arbeidstakerrettigheter, godt styre og menneskerettigheter. Jeg opplever heller ingen uenighet i regjeringspartiene om dette, men man kan være uenig om detaljene, og det må hele tiden være lov å ta debatten. Dette er viktig næringspolitikk, og derfor har den høy prioritet fra vår side.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:06:57]

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i lov om Innovasjon Norge (Innst. 102 L (2013–2014), jf. Prop. 187 L (2012–2013))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [11:07:18]

Innstilling fra næringskomiteen om endring i havressurslova (Innst. 101 L (2013–2014), jf. Prop. 185 L (2012–2013))

Ingrid Heggø (A) [11:07:48] (ordfører for saka): Endringane i havressurslova som vert føreslegne her, går ut på å innføra ein heimel som gjer det mogeleg å gje dispensasjon frå dei generelle reiskapsføresegnene for sports- og rekreasjonsfiske i havressurslova. Endringa vil medføra at det vert enklare å gje løyve til aktivitetar som kan fremja og ta vare på kystkulturen.

Komiteen er samla i synet om at det er viktig å leggja til rette for at kystkulturen vår vert teken vare på og fremja på best mogeleg måte, og det er såleis ein samla komité som står bak dette endringsforslaget. Endringa i lovverket vil etter komiteens syn vera positiv også med tanke på å fremja det lokale reiselivet, gjennom å leggja til rette for opplevingsturisme.

Komiteen har merka seg at i høyringsrunden kom det inn merknadar frå Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag og Fiskekjøpernes Forening som er kritiske til denne endringa vi no gjer. Dei er redde det skal gå ut over yrkesutøvarane, at desse skal verta utnytta ved at kostnadane til drift og vedlikehald av fartøy vert finansierte gjennom fiske, og dei påpeikar også at tryggingsskrava kan verta vanskelege å overhalda.

Det er ein samla komité som påpeikar at omsynet til yrkesfiskarane må vega tungt, og at eit omsetningsforbod må vurderast i kvart enkelt tilfelle, for å vareta yrkesutøvarane og omsynet til dei andre aktørane. Det skal vera ein streng praksis med omsyn til kven som skal få slik dispensasjon. Dispensasjon skal berre gjevast til museum, foreiningar, stiftelsar o.l. som har som særskilt formål å fremja og ta vare på kystkulturen vår.

Komiteen peikar òg på at det er ei øvre omsetningsgrense på 50 000 kr per kalenderår for fangst som er teken med fartøy som ikkje er merkeregistrert, og at det også kan setjast som vilkår at fangsten ikkje vert omsett.

Komiteen er samd i endringane i lova, i at dispensasjon berre skal gjevast i særskilde tilfelle for å fremja og ta vare på kystkulturen, og i at det skal kunna setjast vilkår i dispensasjonen, slik at interessene til yrkesutøvarane også vert godt varetekne.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:10:13]

Innstilling fra næringskomiteen om fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2013 og fisket etter avtalane i 2011 og 2012 (Innst. 99 S (2013–2014), jf. Meld. St. 40 (2012–2013))

Presidenten: Saksordføreren, Frank Bakke-Jensen, er ikke til stede. Representanten Gunnar Gundersen vil reddegjøre for saken, for saksordføreren.

Gunnar Gundersen (H) [11:10:50]: Saksordføreren, Frank Bakke-Jensen, sitter ikke kjosfast, men værfast – jeg tror det er snøproblemer på Gardermoen. Derfor har han bedt meg si litt om innstillingen og om meldingen, som

omhandler fiskeriattalene Norge har inngått med andre land for 2013, og fisket etter avtalene i 2011 og 2012.

Dette er gledelig. Det er en melding som gir Stortinget nyttig informasjon. Innstillingen viser stor støtte for politikken som føres, og som er blitt ført.

En slik melding legges tradisjonelt fram for Stortinget årlig. Denne meldingen omtaler kvoteavtalene for 2013 og norsk deltakelse i flersidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjoner. Videre informerer man i meldingen om bestandsutregning, rådgivning, tilstandsrapporter og langsiktige forvaltningsplaner for de viktigste bestandene som Norge deler med andre land.

I tillegg gir man i meldingen informasjon om hvilke kontrolltiltak som er iverksatt for å kontrollere norsk og utenlandsk fiske på avtalte kvoter, i tillegg til kontrollsamarbeidet med andre land og tiltak mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske m.m.

Jeg vil trekke fram noen områder som er viet oppmerksomhet under komiteens behandling. For det første ser komiteen på internasjonalt samarbeid som avgjørende for en vellykket og bærekraftig fiskeriforvaltning og for nedkjempelse av fiskerikriminalitet og uregulert fiske. Fiskeriattalene bygger på et langsiktig forvaltningsarbeid som gir grunnlag for at vi i dag kan høste fra sterke fiskebestander. Nettopp vårt gode rennemmé som forvaltere av store fiskebestander gir oss også et fortrinn i andre møter og forhandlinger med nasjoner vi samarbeider med. Det er viktig med en god ressurskontroll og en kompetent forvaltning. Samtidig må rimelige, norske interesser ivaretas. Komiteen la til grunn at det arbeides for å oppnå best mulig avtaler for Norge.

For det andre har komiteen trukket fram det internasjonale kontrollsamarbeidet. Blant annet gjennom Spaniaavtalen i januar 2013 har vi bilaterale kontrollavtaler med alle land som har interesser i våre havområder. Det er viktig i det framtidige arbeidet med UUU-fisket – som står for ulovlig, urapportert og uregulert fiske – og fiskerikriminalitet.

For det tredje kan vi registrere at EU har inngått sitt store kompromiss om den felles fiskeripolitikken. EU vedtok bl.a. et utkastforbud. Samarbeidet med EU må videreføres, med sikte på en best mulig forvaltning av de felles fiskebestandene i Nordsjøen.

Endelig vil jeg trekke fram at det ved behandlingen av årets melding med tilfredshet kan registreres at det nå kan åpnes for fiske etter makrellstørje i norske farvann.

Jeg vil konkludere med at man i denne meldingen har redegjort godt for arbeidet med de norske fiskeriattaler, og at dette er et viktig arbeid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:14:28]

Interpellasjon fra representanten Terje Aasland til klima- og miljøministeren:

«Regjeringen Solberg har flyttet planavdelingen fra Miljøverndepartementet til det nye Kommunal- og moder-

niseringsdepartementet. I tillegg har det kommet opplysninger som tilsier at forvaltningen av Norges villaksstamme blir vurdert flyttet til det nye Nærings- og fiskeridepartementet. Arealforvaltning, planarbeidet og forvaltningen av viktige arter i Norge er oppgaver som handler om miljøvern og avveiningen mellom miljøvern og andre interesser i forvaltningen. Planarbeidet og arealforvaltningen i henhold til plan- og bygningsloven er også en viktig del av klimaarbeidet. Flere sentrale oppgaver og ansvarsområder som Miljøverndepartementet fram til nå har hatt i det samla miljøvernarbeidet er nå flyttet.

Hvordan vil statsråden innrette arbeidet for å påse at miljøhensyn sikres tilstrekkelig autoritet i viktige miljøsaker i tiden fremover?»

Terje Aasland (A) [11:15:50]: La meg aller først få gratulere klima- og miljøministeren med ansvaret for villaksen. Etter det jeg forstår, er det konkludert med dette etter at denne interpellasjonen ble reist. Det kan vi ta som et godt tegn.

På Klima- og miljødepartementets hjemmeside gir statsråden uttrykk for at regjeringen «har et generasjonsperspektiv». Derfor skal regjeringen Solberg «føre en ambisiøs klima- og miljøpolitikk, hvor målet er «å overlate jordkloden til våre barn i minst like god stand som vi selv overtok den».

Jeg er veldig enig. Ordlyden er svært nær det som for første gang kom fram i 1987, gjennom Brundtlandkommisjonens sluttrapport. Denne rapporten forandret måten vi tenkte på omkring miljøspørsmål, og det var i denne rapporten begrepet «bærekraftig utvikling» ble brukt for første gang. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å få dekket sine. Dette er selvfølgelig krevende og balanserer i grensesnittet mellom mange kryssende interesser. Det handler bl.a. om å ivareta miljøbegrepet i videste forstand, sørge for at naturkvaliteter og det biologiske mangfoldet ikke forvitrer, sørge for at vi ved å ivareta gode hav-, sjø- og landområder ikke forringer våre muligheter til å produsere mat, og sørge for at vi ikke minst retter vår innsats kraftfullt inn mot vår tids største utfordring: klimaet.

Skal vi nå dette målet – innfri løfter til kommende generasjoner – må vi sikre at disse spørsmålene blir tilstrekkelig vektlagt i alt vi foretar oss. Det gjelder i forvaltningen så vel som i politiske føringer og konklusjoner. Det handler om at vi alltid må ha en politisk bevissthet rundt disse svært viktige spørsmålene. Det må med andre ord være et tema som kommer tydelig til uttrykk i våre samlede prioriteringer.

Det er flere årsaker til at jeg synes denne drøftingen er viktig nå. Vi har fått en regjering som etter mitt syn parkerer Stortinget som lovgivende forsamling: Man utnytter forsøksloven ved å gi tidenes frislipp for motorisert ferdsel i utmark, ved å gi snøscootere tilnærmet fri adgang til vår natur så lenge dette er kommunalpolitisk vilje. Dette er i seg selv en meget politisk interessant sak, men jeg skal la det ligge i denne omgang. Jeg vil allikevel trekke fram at de som vil påpeke at bruk av snøscooter går ut over natur-

mangfold, miljø osv., ikke lenger skal få sin klage behandlet av den statsråd i regjeringen som har ansvaret for dette, men av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Vi har nå en olje- og energiminister som tolker naturmangfoldloven – som riktignok forvaltes av klima- og miljøministeren – som for streng, spesielt når det gjelder kraftlinjer. I den forbindelse vil det være interessant å høre om klima- og miljøministeren deler olje- og energiministerens oppfatning. Skal man ha en glidende tolkning eller et tolkningsregister alt etter eget forgodtbefinnende, slik olje- og energiministeren tenker, eller skal man, dersom man mener loven er for streng, søke en løsning hos Stortinget som lovgivende forsamling?

Vi har en landbruksminister som sier ja til nedbygging av matjord, mens det tilsynelatende kun er klima- og miljøministeren i regjeringen Solberg som skal forsvare matjorda – mot vurderinger som foreligger i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Vi har en regjering som har sagt den vil forsterke klimaforliket, men både finansministeren og statsministeren har så langt vist oss at klima nesten er et ikke-eksisterende tema.

Vi har en regjering som har flyttet planavdelingen fra det som en gang var Miljøverndepartementet. Nå ligger den samlede arealforvaltningen under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Etter min vurdering er dette – ut fra et natur-, miljø- og klimaperspektiv – utfordrende, spesielt med tanke på klima- og miljøstemmenes autoritet i forvaltningen. Omleggingen og flyttingen må tolkes dit hen at nettopp forholdet til natur, miljø og klima har vært for tydelig framme i forvaltningen og i de politiske beslutningene. Hvis det er tilfellet – noe jeg antar – er det stor grunn til uro. Hvis det derimot viser seg at jeg har vurdert dette feil, vil det være interessant å høre klima- og miljøministerens redegjørelse.

Ut fra Sundvolden-erklæringen er det grunn til å være spesielt oppmerksom på om vi får en forringelse, ja kanskje en forvitring, av føringer og politiske konklusjoner som omhandler temaer som natur, miljø og klima. Jeg sier ikke at vi kommer til å få det, men det er grunn til å være oppmerksom på det. Vi vil styrke eiendomsretten. Hva med allemannsretten? De vil forenkle plan- og bygningsloven i forbindelse med forskrifter. Hva med dagens formål med arealforvaltning, natur, miljø, klima som sentralt i loven? De vil redusere antall lovpålagte høringsinstanser og avgrense innsigelser i arealsaker. Hvordan skal man gjøre det uten å redusere hensynet til kommende generasjoner? Det er mange interessante spørsmål som ligger i forlengelsen av Sundvolden-erklæringen, bl.a.: La kommunene gi utbyggingstillatelse/konsesjon til små-, mikro- og minikraftverk, samt små vindmølleanlegg. Naturmangfoldloven skal gjennomgås. De skal sikre en bedre forvaltning av dagens verneområder, og man skal i de tilfellene hvor det er lokale verneområder la kommunene styre dette osv.

Vi kunne trukket mange temaer fra Sundvolden-erklæringen inn i denne interpellasjonen. Det som er mitt utgangspunkt, er at i samtalen kan vi nok enes om mange av punktene, men ikke dersom hensikten er å forringe vår vik-

tige oppgave for våre etterkommere ved å ivareta natur-, miljø- og klimaoppgavene på en best mulig måte.

Norge har kanskje den mest varierte naturen i Europa, med våre store land-, fjell- og havområder. Dette er store og velfungerende økosystemer av stor betydning for oss akkurat nå. Samtidig må disse områdene ha et evighetsperspektiv i forvaltningen. Naturmangfoldet og velfungerende økosystemer har den største betydningen for oss som mennesker. Naturen griper inn i oss på mange områder, ja egentlig på de aller fleste områder, og er selve fundamentet for vår velferd og vår felles framtid.

Ta historien fra 1969 om det sveitsiske ekteparet som var på ferie i Norge og stoppet ved Dyranut på Hardangervidda for å ta bilder av den vakre naturen. Det ble tatt en tilfeldig jordprøve av ekteparet med tanke på å finne antibiotiske midler. Det fant man ikke. Men undersøkelsen viste at jordprøven inneholdt en sopp som produserte et stoff som ble kalt ciklosporin A. Dette stoffet brukes nå i en rekke medisiner og er det mest brukte legemidlet ved organtransplantasjoner på grunn av sin dempende effekt på immunforsvaret.

Den andre historien er de enorme mulighetene og verdiene som naturen har gitt oss, ikke minst gjennom fossekraften og temmingen av fossekraften og mulighetene for å produsere elektroner som grunnlag for vår industrireising og som kanskje er fundamentet for vår næringsstruktur i dag. Naturen spiller en viktig rolle i norsk kultur og tradisjon. Den gir oss naturopplevelser som igjen gir oss positive helseeffekter. Naturen gir oss også store muligheter, som jeg sa, for verdiskaping. Mangfoldet av arter, landskaper og økosystemer som finnes i Norge er unikt, og de er komplette. Dette i seg selv har en betydelig egenverdi, som vi er forpliktet til å ivareta for framtidige generasjoner.

Jeg vil raskt legge til at dette selvfølgelig er en krevende utfordring.

Den menneskelige påvirkningen på naturen er økende. Naturmangfoldet trues bl.a. av arealbruk, forurensning, enkelte ganger utnyttelse av naturressurser og menneskeskapt klimaendring. Jeg er derfor opptatt av de store spørsmålene som natur, miljø og klima reiser, og hvordan disse områdene ivaretas gjennom forvaltningen og de politiske konklusjoner og føringer. Jeg er opptatt av at klima- og miljøministeren har den bærende stemmen og tilstrekkelig autoritet til å ivareta vårt felles ansvar om å overlate jordkloden til våre barn i minst like god stand som vi selv overtok den i. Jeg er derfor opptatt av å få vite mer om hvordan statsråden vil innrette arbeidet for å påse at miljøhensyn sikres tilstrekkelig autoritet i viktige miljøsaker i tiden framover.

Statsråd Tine Sundtoft [11:24:16]: Jeg vil takke representanten Aasland for spørsmål om et tema som er viktig for regjeringen. Spørsmålet gir meg mulighet til å belyse hvordan vi vil innrette arbeidet for å påse at miljøhensyn vektlegges i viktige saker framover.

Når det gjelder forvaltningen av våre villaksbestander, vil jeg understreke at dette ansvaret ligger i Klima- og miljødepartementet, slik representanten Aasland selv påpekte.

Regjeringens grep med ny departementsstruktur er bl.a. tatt for å styrke klimaarbeidet ved å samle flere virkemidler på klimaområdet i Klima- og miljødepartementet.

Samtidig styrkes sammenhengen mellom samfunns- og arealplanlegging og annen kommunal og regional forvaltning ved at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fått ansvaret for planavdelingen. Kommunene har viktige roller i oppfølging av den nasjonale klima- og miljøpolitikken. Kommunal planlegging dreier seg om å avklare konkrete tiltak og prioriteringer, knyttet både til kommunale tjenester, egen drift og forvaltning av arealene. En tverrsektoriell, helhetlig planlegging er nødvendig både for å sikre gode klima- og miljøløsninger på lang sikt og for å gjøre de økonomiske konsekvensene mer forutsigbare. Bedre koblinger mellom planlegging, økonomistyring og drift vil derfor øke mulighetene for en mer offensiv kommunal innsats på klima- og miljøområdet.

Det at ett departement nå har ansvaret for fylkeskommuner, fylkesmenn og kommuner, gir også anledning til helhetlig tilnærming til tema som griper inn i hverandre. Plan- og bygningsloven endres ikke. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det samme ansvaret for å realisere plan- og bygningslovens formål som Miljøverndepartementet hadde før. Det er bl.a. å bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Loven skal også fremme bærekraftig utvikling. Ivaretagelse av klima inngår som en del av dette.

En god arealforvaltning er helt avgjørende for å ta vare på naturen i Norge. Godt planarbeid og god arealforvaltning er også en viktig del av klimaarbeidet.

Arealendringer er ansett for å være den største trusselen mot naturmangfoldet. Dette betyr at alle departementer som har ansvar for arealinngrep og arealendringer, også har et ansvar for at arealbruken tar hensyn til naturen og er bærekraftig. Tilsvarende er klima et sentralt hensyn som skal tillegges vekt i alle saker etter plan- og bygningsloven som kan ha konsekvenser for klima. Statlige planretningslinjer for bl.a. klima- og energiplanlegging i kommunene og samordnet areal- og transportplanlegging bidrar til dette.

Klima- og miljødepartementet har en viktig sektorovergripende rolle i å samordne og koordinere regjeringens miljøpolitikk. Departementet har ansvar for å sikre at de miljøpolitiske målene nås, selv om ulike sektors virkemidler er viktige for å sikre nettopp den måloppnåelsen. Regjeringen skal bygge sin politikk på forvalteransvaret: Den kloden vi overlater til våre barn, skal være i minst like god stand som da vi overtok den fra våre forfedre. Derfor skal regjeringens samlede innsats i alle sektorer vektlegge hensyn til miljø og klima. Det er min oppgave å påse at regjeringens samlede innsats er i tråd med dette.

Plan- og bygningsloven er Norges sentrale lov for arealavklaringer. Naturmangfoldloven er Norges sentrale lov for å sikre naturmangfoldet. Kulturminneloven er hjemmelsgrunnlaget for å ivareta kulturminner. I tillegg er forurensningsloven et helt sentralt verktøy for å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensing. Disse lovene støtter opp om hverandre og supplerer hverandre. For å ta vare på viktige miljøverdier trenger vi

en variert og nyansert verktøykasse. Noe er så truet, verdt fullt eller vakkert at vi vil foreslå å verne det. Noen miljøverdier kan ivaretas gjennom ulike former for tilpasning i tiltak som påvirker dem. Andre miljøverdier kan måtte vike for andre viktige samfunnsinteresser. Gjennom det samlede lovverket har vi en slik variert verktøykasse.

Planer og tiltak som berører natur, skal som før utredes og vurderes i tråd med naturmangfoldloven og konsekvensutredningsforskriften. Selv om ansvaret for plan- og bygningsloven er overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, er ansvaret for regelverket om konsekvensutredninger for tiltak og planer etter andre lover enn plan- og bygningsloven beholdt i Klima- og miljødepartementet.

For å sikre at det tas hensyn til miljø er det viktig at kommuner og andre offentlige beslutningstakere på et tidlig tidspunkt skaffer seg, vurderer og vektlegger kunnskap om natur som blir påvirket av den saken man behandler. Tidlig innhenting av kunnskap vil også begrense konflikter, og vi får raskere avklaringer. Vi har allerede mye kunnskap om naturen, men kunnskapsgrunnlaget er stadig under utvikling. Videre arbeides det kontinuerlig med å styrke bl.a. kommunenes arbeid på området med ulike opplæringstiltak.

Jeg vil også bidra til å begrunne tydelig hva som er viktige miljøverdier i konkrete saker. Det foreligger en viktig offentlig utredning om den verdien naturen har for oss mennesker. Jeg sikter her til NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester. Rapporten beskriver goder og tjenester vi får fra naturen. Utvalget peker på at naturen er under press, og at det ofte er for billig å overforbruke natur. Jeg vil følge opp utvalgets anbefalinger ved å synliggjøre disse verdiene på en tydelig og relevant måte i de sakene der natur blir berørt.

Innen 2015 skal alle land som har undertegnet FN-konvensjonen om biologisk mangfold, ha vedtatt en nasjonal handlingsplan for naturmangfold. Klima- og miljødepartementet er i gang med utarbeiding av en slik handlingsplan. Også her vil det være et nært samarbeid med andre departementer. Den vil vise veien for regjeringens arbeid og prioriteringer framover på området.

Jeg er helt enig med representanten Aasland i at klimaproblemet er blant de aller største utfordringene verden står overfor. Regjeringen vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket. Et bredt sett av virkemidler brukes for å redusere de nasjonale utslippene. Kommunal planlegging er et viktig element i dette arbeidet. Alle beslutninger om lokalisering og utforming av næringsvirksomhet, boliger og infrastruktur vil påvirke energibruk og utslipp fra transport og bygninger i lang tid framover. Det er derfor avgjørende at kommunene benytter sin myndighet på dette området til å drive en klimasmart planlegging for fremtiden. Regjeringen vil fortsette å stille klare forventninger til kommunene på dette området, og jeg vil samarbeide nært med kommunal- og moderniseringsministeren om dette.

Min konklusjon er derfor at endringen i departementsstrukturen ikke svekker muligheten for å gi miljøhensyn tilstrekkelig autoritet.

Terje Aasland (A) [11:32:17]: La meg starte med å takke klima- og miljøministeren for svaret og for utdypingen. Jeg deler langt på vei mange av de oppfatningene og vurderingene klima- og miljøministeren legger til grunn her nå. Spørsmålet er hvorvidt de endringene vi allerede har sett konturene av, vil svekke noen av de mulighetene og målene klima- og miljøministeren er opptatt av å kunne ivareta.

Det er utvilsomt sånn at Klima- og miljødepartementet skal bære det overordnede ansvaret for natur, miljø, klima osv., og jeg betviler ikke at klima- og miljøministerens intensjon er faktisk det. Men det er ingen tvil om at f.eks. planavdelingen eller arealforvaltningen i plan- og bygningsloven er en vesentlig del av klimaarbeidet nasjonalt med tanke på hvordan en planlegger infrastruktur, hvordan en planlegger boligområder, handelsområder osv. Min oppfatning er at det er naturlig at klima- og miljøministeren også da faktisk har et overordnet ansvar for å påse at vedtak og konklusjoner i tråd med plan- og bygningsloven når det gjelder klima, faktisk ivaretas ut fra et klimahensyn. Det er det ingenting som tilsier at det er automatikk i nå, i og med at det ansvaret nå ikke ligger til klima- og miljøministeren, men til kommunal- og moderniseringsministeren. Det er det ene feltet. Det kan hende jeg har misforstått, men jeg oppfatter det i hvert fall slik.

Det andre er forhold jeg tok som et eksempel: motorisert ferdsel i utmark, bruk av snøscootere. Ja, vi har registrert at det er regjeringens ønske at det skal være en kommunal forvaltningsmessig oppgave å avgjøre hvorvidt en skal tillate det, slik at en da får løypetraseer ut fra nettopp plan- og bygningslovens arealdel og å legge til rette for den type planer. Men der hvor det foretas innsigelser mot naturmangfoldet, mot miljøperspektivet, er det altså ikke klima- og miljøministeren – sånn jeg oppfatter forholdet nå – som skal være den avgjørende instansen for nettopp dette. Det er faktisk også der kommunal- og moderniseringsministeren som skal være den siste som uttaler seg i så måte. Da er det utvilsomt blitt sånn – trass i den gode intensjonen som klima- og miljøministeren har, tilsynelatende, i den omdisponeringen regjeringen har valgt – at hun har nedprioritert sitt eget fagfelt og sin egen mulighet for å påse at de viktige kvalitetene blir ivarettatt på en best mulig måte. Jeg håper at det kan utdypes noe mer hvordan klima- og miljøministeren har tenkt å løse denne krevende oppgaven, hvor sakene ofte belyses med motstridende interesser.

Statsråd Tine Sundtoft [11:35:31]: Det er viktig å understreke at det er den samme loven som skal ivaretas av et annet departement, det er den samme formålsparagrafen som skal legges til grunn. Der denne regjeringen skiller seg litt ut fra forrige regjering, er det at vi nok har grunnleggende tro også på det lokale selvstyret, og har tillit til at kommunene selv kan forvalte en del av denne planleggingen.

Det som er viktig for oss, er at miljø og klima skal vektlegges i all politikkutforming. Da er det viktig at miljø kommer tidlig inn i planleggingen. Når det f.eks. skal planlegges nye veier, er det viktig at miljøutfordringen kommer

inn tidlig, ikke – som en kan se noen ganger nå – at den kommer inn på slutten og stopper viktige prosjekter. Jeg tror det da medfører at miljø også får en uheldig merkelapp som noe som forsinker prosjektene.

Jeg tror også det kommer til å ha en stor verdi at vi nå under samme departement har både fylkesmennene, fylkeskommunene og kommunene, da med plan- og bygningsloven som vektlegger bærekraft, og vi ønsker å se dette i en sammenheng. Jeg tror ikke at bekymringen til Aasland om at klima og miljø skal svekkes ved at vi har byttet departement for loven, vil realiseres. Vi ønsker å samle dette i ett departement sammen med kommunene, fylkeskommunene og fylkesmennene.

Og igjen: Plan- og bygningsloven er en viktig lov som har bærekraft i seg, og den skal ivaretas av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. La meg til slutt igjen understreke: Vi er én regjering som har et felles ansvar for å ivareta denne helheten.

Åsmund Grøver Aukrust (A) [11:37:39]: Det er selv sagt regjeringens samlede praktiske politikk den skal dømmes på, og det er enhver regjeringens privilegium selv å fordele arbeidet i regjeringen. Men vi i Arbeiderpartiet har ønsket denne debatten, for vi frykter et svekket miljødepartement og dermed også en svekket miljøpolitikk for landet vårt. Det er helt åpenbart ikke uvesentlig hvilke oppgaver som er plassert hvor, hvilke redskaper de forskjellige ministrene i regjeringen sitter med.

I går markerte Arbeiderpartiet fødselsdagen til Trygve Bratteli gjennom et seminar om nettopp klima og miljø. Bratteli ble statsministeren som opprettet verdens første miljøverndepartement. Da var det en kamp om hvilken myndighet dette departementet skulle ha, hvilken rolle det skulle ha i regjeringen. Nettopp hvor planavdelingen skulle ligge, har vært noe av det aller viktigste for dette departementet, for det handler selvsagt ikke om hvor byråkrater skal sitte eller hva som skal stå på visittkortene deres når de er ute og reiser. Nei, det handler om hva som skal ligge til grunn for de avgjørelsene som de gir sin statsråd råd om. Det handler om å gi ministeren muligheten til å sette klima- og naturhensyn aller først når det er nødvendig, ikke bare gjøre henne til en høringsinstans i egen regjering.

Planavdelingen har vært et av de aller viktigste instrumentene miljøministeren til enhver tid har i regjeringen for klimapolitikk her hjemme – nasjonalt. Derfor frykter vi at vi kan få en svekket nasjonal miljøpolitikk. Vi ønsker ministeren lykke til med alt det viktige internasjonale arbeidet hun skal gjøre, nå også sammen med Arbeiderpartiets leder, men Miljødepartementet må aldri bli et «mini-UD». I mangelen på en egen utviklingsminister, har ministeren også fått ansvaret for regnskogsatsingen. Det blir sikkert veldig bra, men her hjemme har vi fått et svekket departement.

Klimatrusselen er vår tids aller største utfordring, men det er ikke den eneste utfordringen ministeren har ansvar for. Klassisk naturvern er også viktig. Nettopp på grunn av klimaendringene med mer ekstremvær og økt temperatur, ja, så blir hensynet til naturen ekstra viktig. Det blir enda

viktigere å ta vare på vår sårbare natur og ta vare på det biologiske mangfoldet i skogen og i vannet. Også her var planavdelingen et av de viktigste virkemidlene ministeren hadde.

Med et nedlagt fiskeridepartement og et svekket miljødepartement er det grunn til å bli bekymret for regjeringens politikk. Bekymringen blir ekstra stor når olje- og energiministeren sier at han vil ta mindre hensyn til naturmangfoldloven. I likhet med representanten Aasland etterlyser jeg svar på om klima- og miljøministeren deler statsråd Liens syn på denne saken. Så merker vi oss at vi ikke lenger har en miljøvernminister, at ordet «miljøvern» nå er ute av ministerens tittel.

Et lite, kanskje uvesentlig, poeng som det er verdt å merke seg, er at ministeren har tapt sitt første slag mot Kommunaldepartementet om hvilken forkortelse departementet skal ha. Et klima- og miljødepartement burde vel hete KMD, men den forkortelsen var allerede tatt av det nye Kommunal- og moderniseringsdepartementet, så i Miljødepartementets forkortelse er «m» for «miljø» helt utelatt. Som jeg sa, det er kanskje ikke det viktigste, men det er et lite signal om at departementet ikke akkurat veier tyngst i regjeringen.

Jeg håper, og tror faktisk også, at ministeren våkner hver eneste dag og tenker på hva hun i løpet av dagen skal gjøre for vår klima- og miljøpolitikk. Men jeg tror ikke at dette er det første kommunalministeren tenker på hver gang hun våkner: Hva skal jeg i dag bidra med når det gjelder klima og miljø? Ekstra bekymret blir jeg når statssekretæren, som har ansvaret for planavdelingen i sin portefølje, er Per-Willy Amundsen, som reiste til det forrige klimatoppmøtet og sa at klimakrisen var den nye formen for marxisme. Nå sitter han, sammen med kommunalministeren, med det daglige ansvaret for noe av det viktigste i det gamle Miljøverndepartementet.

Så til slutt: Selv om det ikke alltid virker slik, kommer jeg til å heie på vår nye minister. Jeg håper hun vinner kampen om oppmerksomheten mot en statsminister som så langt ikke har fokusert på klima og miljø. Jeg håper hun vinner kampen mot finansministeren, som leder et parti som aldri har vært særlig opptatt av klima, for å si det mildt. Jeg håper hun får gjennomslag hver eneste dag, for det trenger miljøet. Dessverre frykter vi at hennes egen regjering har gitt henne svekkede muligheter til å gjøre nettopp det.

Nikolai Astrup (H) [11:43:02]: La meg få lov til å takke interpellanten for å reise et viktig tema. Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet igjen har blitt opptatt av klima og miljø, etter å ha overlatt det området til SV de siste åtte årene. Det er fint lite vi har hørt fra Arbeiderpartiet i denne sal om de spørsmålene som reises i dag, og det er veldig positivt at Arbeiderpartiet nå har valgt en mye mer offensiv linje – i hvert fall i dagens debatt. Så gjenstår det å se om det følges opp i praksis.

Jeg har hatt gleden av å forhandle klimaforlik med Arbeiderpartiet tidligere. I de forhandlingene var deres holdning ikke å si ja til nye tiltak, men å si nei til nye tiltak. La oss håpe at det endrer seg i tiden som kommer.

Det er riktig at det har vært noen rokeringer av enkelte ansvarsområder mellom departementene. Klima- og miljødepartementet har blitt tilført bl.a. regnskog og kvotekjøp, noe som har styrket departementets klimaprofil betydelig. Men det er, som statsråden også var inne på, ikke bare ett departement som skal ivareta hensynet til klima og miljø. Det er noe alle departementene må stille med dersom dette skal bli en suksess, og dersom vi skal innfri våre nasjonale og internasjonale forpliktelser. Uansett hvilket departement som forvalter hvilket område, forsvinner ikke de.

Viktigst blant disse forpliktelsene er kanskje Konvensjonen om biologisk mangfold, som legger sterke føringer, og som har bidratt til at vi har en av verdens strengeste naturmangfoldlover. Den gjelder uavhengig av hvilket departement som ivaretar planarbeidet. Jeg mener det er positivt at regjeringen her følger opp det de har sagt de skal gjøre, at klima og miljø er noe som skal tegne en høyere himmel over hele regjeringens arbeidsområde, og ikke bare noe man stiller med i ett departement, noe som kanskje kjennetegnet den forrige regjeringens måte å håndtere disse områdene på.

La meg også få lov til å si at det er ikke bare regjeringen som må stille med dette hvis vi skal lykkes. Også lokale myndigheter må ta inn over seg det ansvaret som hviler på dem for å ivareta naturmangfold og hensynet til klimaet.

Representanten Aasland er opptatt av snøscooterkjøring. Det forstår jeg, fordi han er fra et fylke hvor det er meget populært. Men representanten kan neppe ha lest forskriften som følger med forsøket hvis han er bekymret for hensynet til natur og friluftsliv. Det er en meget streng forskrift som kommunene må forholde seg til, som absolutt ivaretar hensynet til natur og friluftsliv.

Så vil det alltid være avveininger i et moderne samfunn. Representanten Aasland nevner selv kraftledninger. Jeg kan legge til veier og jernbane – områder der man er nødt til å foreta krevende avveininger. Det vet representanten Aasland litt om, fordi den forrige regjeringen måtte f.eks. ta stilling til om man skulle bygge ny firefelts E6 gjennom et våtmarksområde i Hedmark. Det brukte de fire år på å bestemme seg for å gjøre. De måtte også vurdere om man skulle bygge kjøpesenter utenfor Larvik, noe de bestemte seg for å gjøre, eller om man skulle tillate et passivhusprosjekt utenfor Bergen, selv om kollektivtilgangen ikke var så god som den kanskje strengt tatt burde ha vært – de bestemte seg for å gjøre det. Så representanten Aasland vet at det er krevende avveininger i et moderne samfunn. Og vi i denne sal må selvfølgelig være pådriverer for og passe på at regjeringen følger opp på en slik måte at vi klarer å innfri våre mål og forpliktelser på dette området. Det har jeg tiltro til at regjeringen vil gjøre, spesielt etter å ha hørt statsråden tale. Hun var meget offensiv.

Så var representanten Aukrust opptatt av statsråd Liens uttalelser om naturmangfoldloven. Det statsråden presiserer, er at innenfor naturmangfoldloven er det rom for skjønn. Av og til er det nødvendig å bruke det handlingsrommet som naturmangfoldloven gir for f.eks. å få bygd

en kraftledning, som igjen bidrar til å redusere klimagassutslippene. Vi vet at klima og miljø av og til står opp mot hverandre. Det er vanskelige avveininger, men jeg er helt sikker på at regjeringen skal klare å forvalte dette på en god måte, som sterkt vektlegger hensynet til klima og miljø.

Ola Elvestuen (V) [11:48:00]: Det er i utgangspunktet viktig å ha med seg at de viktigste aktørene i arealplanleggingen etter plan- og bygningsloven er kommunene og de ulike kommunestyrene. Fra min egen erfaring som leder av byutviklingskomiteen i Oslo gjennom mange år, er det viktig det man må gjøre der, og jeg må si det var sjelden jeg kjente behov for en bedre koordinering fra lokalt nivå opp mot fylkesmenn og Kommunaldepartementet. De man forholdt seg til, de man trengte å ha kontakt med, var selvfølgelig Miljøverndepartementet. Så for meg er det vanskelig å forstå hvorfor man har gjort denne endringen med å flytte planavdelingen over til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Så skal ikke jeg fra Stortinget blande meg inn i hva regjeringen selv velger å gjøre, men det tilligger da regjeringen et spesielt ansvar å vise at denne endringen ikke svekker miljøarbeidet i planleggingen i Norge.

Det er klart at plan- og bygningsloven er et av de absolutt viktigste virkemidlene vi har både for et godt klimaarbeid og for arbeidet med klassisk naturvern. Når det gjelder klima, jobber vi ikke bare etter plan- og bygningsloven. Det handler også om å ha en god koordinering av de transportplaner vi har, slik at man klarer å foreta en forfetting i byer og tettsteder, som gjør at vi minsker transportavhengigheten så mye som mulig. Ikke bare gjelder dette klimatiltak for å redusere utslipp, vel så viktig er plan- og bygningsloven for å få en god klimatilpasning, slik at lokale myndigheter tar på alvor de klimaendringer med mer nedbør og andre endringer i form av uvær og annet, og som gjør at vi kan få en god lokal planlegging.

Så handler det selvfølgelig også om ivaretagelse av sjeldne arter. Mye av det må ivaretas via naturmangfoldloven, og mye handler også om å ha nok kunnskap om hvilke naturverdier som faktisk finnes. Der må det gjøres et betydelig arbeid. Men så er det jo sånn, slik også representanten Nikolai Astrup tar opp, at det likevel dukker opp skjønn, og det dukker opp vurderinger i enkeltsaker. Det samme vil gjelde når det gjelder å ivareta viktige kulturlandskap, og her er vi innenfor et felt hvor alle representanter og partier er enige på et overordnet nivå. Selvfølgelig skal vi ha en offensiv klimapolitikk. Selvfølgelig skal vi ivareta sjeldne arter og et biologisk mangfold. Selvfølgelig er det viktig å ivareta viktige kulturlandskap. Selvfølgelig er det viktig å ha et sterkt jordvern og ivareta viktige landbruksarealer. Men så kommer forskjellene mellom de ulike partiene og de ulike interessene når enkeltsakene kommer opp til endelig avslutning. Og det er jo en kjensgjerning – uansett hvor gode overordnede planer og prosesser en har når det gjelder arealplanlegging – at i de mest kontroversielle sakene kommer alle problemstillingene og interessene opp igjen helt til slutt, når en endelig beslut-

ning skal tas. Da vil det være regjeringen som ved summen av enkeltsaker kommer til å måtte vise at den endringen som nå er gjort, ikke svekker verken kulturminnevernet eller det bredere miljøarbeidet over tid.

Det er den ene siden. Den andre siden er at regjeringen må vise at i de initiativ den tar for å få en bedre overordnet planlegging, som også har betydning inn mot plan- og bygningsloven, så er det miljø- og klimaarbeidet som først og fremst legges til grunn.

I Venstre er vi uenig i den endringen som er gjort, vi ville ikke ha tatt initiativ til en sårn endring selv og ser ikke helt hvilke fordeler det skal gi. Men i arealplanlegging er det resultatene som teller, og det er opp til regjeringen gjennom praktisk politikk å vise at det er klima, miljø, biologisk mangfold, kulturminnevern og ivaretagelse av kulturlandskap som er det viktigste, også når de vanskelige avveiningene skal tas.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Rasmus Hansson (MDG) [11:53:12]: Takk til interpellanten Aasland for at han tar opp et svært viktig tema, som kommer allerede veldig tidlig i den nye regjeringens arbeidsøkt, nemlig flyttingen av forvaltningen av plan- og bygningsloven til Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra Miljøverndepartementet.

Dette er ingen bagatell. Og det er viktig å huske på hva som er det politiske bakteppet for dette. For eksempel når nåværende statsminister Solberg for ikke så veldig lenge siden uttalte:

«Vi trenger matjord, og vi må beskytte utsatte arter i naturen, men boligbygging må settes foran vern når bolig mangelen er så skrikende som i dag.»

Det er også flere liknende utsagn.

Dette er en type utsagn som er selve essensen i miljøproblemet. Det er alltid hensyn som er viktigere enn miljøvern. Det er alltid interesser som er sterkere enn naturvern. Det er økonomi, det er arbeidsplasser, det er utbyggingsinteresser, det er det ene med det andre. Og dette er jo det miljøkampen alltid har dreid seg om.

Derfor er det svært viktig å merke seg det politiske bakteppet som er trukket opp før og gjennom valgkampen, og som altså kommer til uttrykk gjennom denne typen tiltak som flytting av plan- og bygningsloven, som frislipp av snøscootere, som matjordutbyggingsvedtak som allerede er gjort, osv. Dette er ikke tilfeldig, det er politikk.

Det er to ting som er avgjørende ved moderne miljøforvaltning og ved moderne, norsk miljøforvaltning. Det ene er at siden miljø og natur alltid er den svakeste parten, må det gis en meget aktiv og offensiv beskyttelse gjennom et sterkt lovverk. Natur- og miljøhensyn må tas og gis forrang på tross av andre interesser i en del nødvendige sammenhenger. Dette er helt fundamentalt, og det er fundamentet for det miljølovverket og den miljøforvaltningen som er bygget opp i Norge.

Det andre avgjørende poenget er at dette lovverket må forvaltes av en forvaltning – av en sektor – som er faglig

sterk, som har kapasitet til å gjøre den løpende, forvaltningsmessige jobben, og som framfor alt har sterk politisk støtte i en statsråd og i en regjering som gir prioritet til denne typen arbeid.

Derfor er det svært langt fra tilfeldig og svært langt fra uvesentlig hvor i statsforvaltningen et lovverk forvaltes. Jeg skal ikke stå her og ramse opp eksempler på hvor merkelig det ville være å flytte andre typer lovverk rundt omkring mellom departementene, men det er jo helt åpenbart en grunn til at forvaltningen av plan- og bygningsloven ble lagt der den opprinnelig ble lagt: i Miljøverndepartementet. For, som det allerede har vært uttrykt av flere, arealtap er det største naturproblemet vi har her i landet.

Det er helt åpenbart politikk når forvaltningen av dette lovverket blir flyttet, og det er helt åpenbart en sammenheng mellom en rekke regjeringsmedlemmers uttalelser, som kan oppsummeres med: Nå skal det bli lettere å bygge ut, og det å flytte forvaltningen av dette lovverket.

Det er derfor også helt åpenbart at denne flyttingen har gjort det vanskeligere for statsråd Sundtoft å gjøre den jobben hun er satt til å gjøre, for å bevare norsk natur, for å beskytte norske arter og f.eks. for å gjennomføre den særdeles vanskelige forpliktelse Norge har påtatt seg, med å stanse tapet i biologisk mangfold i Norge innen 2020. Vi hadde forpliktet oss til å gjøre det innen 2010. Det greide vi ikke. Derfor forpliktet vi oss til å gjøre det innen 2020. Andre regjeringer enn statsråd Sundtofts har hatt ansvaret for det, men dette er altså blitt et vanskelig utgangspunkt.

Miljøpartiet De Grønne skal støtte statsråden etter aller beste evne, men vi har nå fått et skarpere og rødere lys på regjeringens biomangfold og miljøvernpolitikk enn vi hadde ønsket å starte med.

Terje Aasland (A) [11:58:19]: Aller først synes jeg det som er interessant med debatten, er at vi er enige. Vi er enige om at noe av det mest overordnede vi skal ivareta for ettertiden, er hensynet til natur, miljø og mulighetene som naturen gir oss.

Så er det ingen tvil om at vi har et sterkt lovverk, slik Rasmus Hansson understreket. Ikke minst ble det forsterket gjennom de siste åtte årene. Men det er altså praktiseringen av det og utøvelsen av det som er litt av diskusjonstemaet i denne interpellasjonen.

Da gir det jo litt grunn til en beroligende tanke om at dette bør gå bra, så lenge alle er så enige som vi faktisk er. Men jeg vil likevel advare mot å være for rolige. For det er, som representanten Astrup sa, krevende avveininger som skal gjøres. Og det er slik – om ikke alltid, så i hvert fall ofte – at natur og miljø har andre interesser som kan virke mer interessante å ivareta ut i fra et kortsiktig politisk perspektiv. Og det er jo utfordringen. Og det er noe av det denne interpellasjonen på en måte har tatt opp i seg, og som er et veldig viktig tema å vektlegge riktig i tiden framover.

Så har ikke vi sagt at vi dømmer regjeringens interne struktur nord og ned. Vi har bare understreket at det blir vanskeligere for klima- og miljøministeren, med bakgrunn

i at hun mister – sånn sett – det siste ordet i viktige saker med hensyn til natur og miljø.

Jeg skal ikke dra det lenger nå i denne debatten. Jeg tror at dette var en god inngang på dette året, for jeg tror vi kommer til å få mange saker av denne karakter i fortsettelsen. Da kommer det overordnede perspektivet kanskje til å bli trukket mer ned på enkelt-saker, da blir kompleksiteten vanskeligere, avveiningene flere, men det er – ikke minst – viktig å ivareta også det.

La meg helt til slutt ønske klima- og miljøministeren lykke til i det arbeidet hun har foran seg for å ivareta de natur- og miljøkvalitetene vi har, og sørge for at det bringes over til kommende generasjoner på en best mulig måte. Jeg håper at hun vinner de interne kampene på tross av kryssende interesser, og at natur og miljø kan bli løftet høyt – hvis ikke får vi ta nye debatter med det som utgangspunkt.

Statsråd Tine Sundtoft [12:01:24]: Jeg vil takke for debatten. Det er en viktig debatt og som det sies, er vi enige om at vi må vektlegge klima og miljø.

Jeg vil bare si: Klima- og miljødepartementet har ingen planer om å bli et mini UD. Det er altfor mange viktige spørsmål nasjonalt til det. Vi må også bruke tilstrekkelig tid i Norge på den typen utfordringer.

Så er det spørsmål om naturmangfoldloven og noen har nok dratt noen uttalelser fra olje- og energiministeren vel langt. Det vi har sagt, er at loven står fast, men vi ønsker å se på praktiseringen. Det er en lov som nå har virket i fire år, og det er grunn til å se om den har virket etter hensikten og hvilke utfordringer en har møtt med praktiseringen. Vi vil gå gjennom loven for å avdekke eventuelle behov for klargjøring av regelverket og opplæringsbehov, for det er en viktig lov.

La meg igjen bare understreke at planer og tiltak skal – som før – utredes i tråd med konsekvensutredningsforskriften og naturmangfoldloven. Jeg tror tidlig innhenting og vektlegging av kunnskap gir miljøhensyn autoritet, og mye av kunnskapen er allerede tilgjengelig, men kunnskapsgrunnlaget er under stadig utvikling og forbedring. Her er det viktig at også kommunene får styrket sitt kunnskapsgrunnlag for å ta den typen avveininger som de nå skal gjøre.

Igjen: Jeg er glad for at det blir understreket at man vil dømme regjeringen som én regjering. Denne regjeringen vektlegger godt samarbeid internt, og Klima- og miljødepartementet vil sammen med Kommunal- og moderniseringsdepartementet stille klarere krav til forventninger om klimavennlig arealforvaltning.

Takk for en nyttig debatt.

Presidenten: Debatten i sak nr. 5 er avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut til at Stortinget er klar til å gå til votering.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i lov om Innovasjon Norge

I

I lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Selskapets formål*

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Loven gjelder også for Svalbard. Kongen kan fastsette særlige regler om lovens virke på Svalbard av hensyn til de stedlige forholdene.

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for selskapet har taushetsplikt om det han eller hun i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får kjennskap til om andres forretningsmessige eller private forhold med mindre han eller hun etter lov har plikt til å gi opplysningene.

Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som hovedstyret eller noen som har fullmakt fra hovedstyret gir på vegne av selskapet til eierne.

Taushetsplikten er ikke til hinder for

1. *at opplysningene som ledd i selskapets behandling av enkeltsaker gjøres kjent for finansinstitusjoner og andre aktører undergitt lovbestemt taushetsplikt,*
2. *at opplysningene brukes for å ivareta selskapets kreditorinteresser,*
3. *at opplysningene meddeles selskapets offentlige oppdragsgivere og andre offentlige myndigheter, når dette er påkrevd for å ivareta disse organers plikt etter lov, forskrift eller instruks til å føre kontroll med selskapets offentlige midler,*
4. *at opplysningene brukes for å anmelde eller gi opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet når det finnes nødvendig av allmenne hensyn,*
5. *at opplysningene brukes når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, for eksempel når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder, eller*
6. *at opplysningene brukes i utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregistret.*

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, kan det bestemmes at opplysninger i det enkelte tilfelle kan eller skal gis til bruk for forskning uten hinder av taushetsplikt. Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13 d andre og tredje ledd og § 13 e kommer til anvendelse så langt de passer.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger kan utleveres til utenforstående etter skriftlig samtykke fra den opplysningene gjelder.

Taushetsplikt etter denne bestemmelsen gjelder også for en eier, oppdragsgiver eller andre offentlige myndigheter som mottar opplysninger fra selskapet, og enhver som utfører tjeneste eller arbeid for disse.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endring i havressurslova

I

I lov 6. juni 2008 nr. 38 om forvaltning av viltlevande marine ressursar blir det gjort følgende endring:

§ 22 andre ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra føresegnene i første ledd for bruk av landnot. *Departementet kan også gjøre unntak fra føresegnene i første ledd i særskilte tilfelle der det er nødvendig for å fremme kystkulturformål.*

II

Lova gjeld fra den tid Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 40 (2012–2013) – om fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2013 og fisket etter avtalane i 2011 og 2012 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 5 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 6 [12:12:49]

Referat

1. (142) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i utlendingsloven mv. (heving av strafferammen ved brudd på innreiseforbud) (Lovvedtak 24 (2013–2014))
 - er sanksjonert under 10. januar 2014
 - Enst.: Vedlegges protokollen.
 2. (143) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Marianne Marthinsen og Torstein Tvedt Solberg om å utrede Statens pensjonsfond utlands investeringer i kullselskaper (Dokument 8:16 S (2013–2014))
 - Enst.: Sendes finanskomiteen.
 3. (144) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Hans Olav Syversen, Ketil Kjenseth og Trine Skei Grande om ekstern ekspertvurdering og fremleggelse av en plan for den videre omstillingen i hovedstadsprosessen i Helse Sør-Øst RHF (Dokument 8:15 S (2013–2014))
 - Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
 4. (145) Riksrevisjonens undersøkelse av effektivitet i konsesjonsbehandlingen av fornybar energi (Dokument 3:5 (2013–2014))
 - Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
 5. (146) SAS AB – innhenting av hybridkapital (Prop. 34 S (2013–2014))
 - Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.13.
